

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — Inserati do 80 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati petih vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Po grozotah vojne vihre:

Kitajski grozi največja povodenj v zgodovini

Ker so zaradi vojnih operacij porušili mnogo nasipov, so se začele naraščajoče vode razliti na vse strani — Dosedaj je moralo že 30 milijonov Kitajcev zapustiti svoje domove, ogroženih pa je 70 milijonov Kitajcev

Sanghai, 22. marca. Dopisnik INS poroča, da so ogromna področja Kitajske ogrožena od poplave, kakršne tudi na Kitajskem, kjer so spomladanske poplave gigantskega obsega nekaj običajnega, še ne pomenijo. Z nastopajočim pomladanskim vremenom naraščajo običajne poplave z vsakim dnem. Pri vojnih operacijah zadnjih mesecev pa so porušili tudi mnoge nasipe, tako da se razlivi vode sedaj tudi v pokrajine, ki so bile poprej pred poplavami zaščitene. Oblasti se boje, da bodo letošnje pomladanske poplave zahtevale najmanj 4 do 5 milijonov človeških žrtev. Treba je namreč upoštevati, da sledi vsaki poplavi lakota.

ker so uničene cele pokrajine in nastaja pravo ljudsko preseljevanje. Spriču izgub, ki jih povzročajo vsakoletne poplave, so izgube v japonsko-kitajski vojni naravnost malenkostne.

Vojna vihra, ki že leto dni besni na Kitajskem, je povzročila ljudsko preseljevanje, kakršnega doslej še niso poznali. Po splošni cenitvi se seli trenutno okrog 30 milijonov ljudi, ki so morali zaradi vojne in poplav zapustiti svoje domove in iščejo sedaj novega zatočišča, dela in kruha. Deloma so jih pregnale poplave, deloma japonske čete, deloma pa kitajske čete, ki na svojem umiku uničujejo vse in pre-

puščajo Japoncem zgolj puščavo. Ta ogromna reka ljudi se preliva proti jugu in zapadu. Že na tem »pohodu lakote«, kakor Kitajci sami nazivajo to preseljevanje, je na tisoče in tisoče ljudi umrlo zaradi pomanjkanja. Pojavljajo pa se tudi že razne bolezni, tako da je smrtna žetev z vsakim dnem večja.

Po zanesljivih podatkih je samo v provinci Suenčuan 20 milijonov ljudi ostalo brez domačega ognjišča. Položaj prebivalstva vzdolž Rumene reke, ki ga cene okrog 70 milijonov, je naravnost obupen. Umikajoče se kitajske čete požigajo in rušijo vse, kar bi mo-

glo kakorkoli služiti Japoncem za oporo. Zato so porušili tudi vse hiše in prisilili prebivalstvo, da je zapustilo svoje domove. Na mnogih mestih so porušili tudi nasipe, tako da so cele pokrajine, ki so veljale za najrodovitejše na Kitajskem, spremenjene v jezera in močvirja. Spriču naraščanja voda spomladi bodo sedaj nastale poplave, kakršnih še ni bilo, tako da bodo milijoni in milijoni ljudi ogroženi. Poznavalci razmer izjavljajo, da lahko samo takojšnja sklenitev miru ali pa kak čudež reši Kitajsko pred največjo katastrofo, kar jih je sploh kdaj doživelo človeštvo.

Politični obzorik

Znamenje časa in miselnosti

Iz Semiča v Belokrajini nam pišejo: Na našem šolskem poslopju smo imeli do sedaj v latinici in cirilici napis »Država narodna solca«. Dvajset let je bil na šoli tak napis, sedaj pa je bil cirilski napis dne 17. t. m. odstranjen in deska s tem napisom vržena med staro šaro v podstrešju. Baje je odstranitev tega »nevarnega« cirilkega napisa sklenil krajevni šolski odbor na pobudo z druge strani. Ta ukrep je napravil na nacionalno prebivalstvo zelo mučen vtis, saj je bilo vzgajeno v prepričanju, da je cirilica slovensko pismo in kot tako narodna svetinja.

„Težave slovenske politike“

O težavah slovenske politike piše v svojem glasilu »Gorenjcu« kranjski tehan Matija Škerbec in zavrača one, ki pravijo, da »pri nas manjka načelne politike in da nimamo svojega narodnega programa«. Ko je pokazal, da je pri nas »načelna in programska« politika težko izvedljiva, nadaljuje svoja razlaganja tako-le: »Zadnje dni opazujemo v slovenski javnosti zanimiv pojav. Osebe, ki so prestavile »heile« v »dravos« (Ko g. Matija še ni vedel, da obstoja v nemščini besedica »heile«, so se že slovenski študenti v Celju in Mariboru pozdravljali z »dravos«. Naj se o tem informira pri svojih stanovalskih tovarših v Celju in Mariboru! G. Matija se je torej glede avtorstva pozdrava »dravos« hudo zmotil) — se veseli Hitlerjevega pohoda iz kulturno-bojnih ozirih. Da je le potolkel avstrijski »klerikalizem! Ta kulturno-bojna nastojenost je bila že v Avstriji nekaterim več kot slovenska stvar. Zakaj je del Slovencev glasoval za zloglasni centralizem in še danes zagovarja »nacionalno edinstvo« in hoče zbrisati slovenski narod z obličja zemlje? ... Od kod to? To vse zato, ker mislijo, da bodo s centralizmom prej ubili »klerikalnega« zmaja. Kulturni boj jim je še danes več kot slovenska kultura, kot slovensko gospodarstvo, več kot slovenski narod. Zadnje dni nastopa med nami mesto »nacionalne fronte« tako zvana »ljudska fronta«, ki hoče v kalnem ribarju za Moskvo ... Ravno te dni so natrosili letake — ali jih je izdala ljudska fronta ali pa so jih nacionalisti podtaknili ljudski fronti, — kjer se zahteva, da danes izstopita iz vlade dr. Korošec in dr. Krek. V današnjih dneh prihajajo s takimi letaki, ki je naravnost izdajstvo nad slovenskim narodom. ... Gospod Matija končuje svoja izvajanja z vzklikom: »Težko je v takih razmerah voditi slovensko politiko!«

Radi besed „magari v vola“

Svoječasno smo zabeležili, da je »Gorenjec« napadel krščanske socialiste, ki jih je v zadnjem času vzel posebno na piko, češ da se je eden izmed vodilnih osebnosti Jugoslov. strokovne zveze izrazil napram neimenovanim duhovnikom, da je vodstvu zveze vseeno, ako člani v kaj verujejo, in še dostavil »magari v vola«. Glasilo JSZ »Delavska pravica« je nato pozvala »Gorenjca«, naj navede ime dotičnika, ki se je tako izrazil. Na ta poziv odgovarja sedaj organ dekana Škerbeca tako-le: »Da povemo ime dotičnika? Lahko. Vendar je nekaj drugega po sredi, kar nas sili, da dotičnemu ne skodujemo pred vsem ljudstvom ... Zakaj torej ne objavimo imena dotičnega? Ker se priče bojijo nasilja, strah jih je pred nasiljevanjem, v strahu so za svoj kruh ... Imamo občutek, da »Delavska politika« ne pozna svojega članstva ali pa namenoma noče nič vedeti o njegovem naziranju. — Kdor dobi na svoj točen poziv »in imenom na dan«, tak odgovor, ko vedel, koliko je ura bila! Izgovor, da nečje imenovati dotičnika, ker mu nečje skodovati, je jalov, saj javnost dobro pozna gospodo, ki se ogrinja s plaščem krščanske ljubezni samo takrat, kadar ji to kaže, sicer pa brez pardona nastopa proti vsakomur, ki se ji brezpogojno ne pokori.

Še o našem „prijatelju“ donu Lukasu

Beografska revija »Krug« se tudi bavi z izpadi donu Filipa Lukasa, predsednika »Matiče Hrvatske«, na Slovence in piše: »... In to se imenuje — znanost! Ta primitivistični mesianizem, kakršni je v prvih dneh prebujenja obstojal pri vseh narodih na svetu, ko se je dokazovalo, da so poštenje, hrabrost, moralna idealizem in vse odlike njihova izključna specialiteta, se servira, kajpak v duhu najzadnjajškega klerikalizma hrvatski mladini kot neka veda in odkritje! ... In ali naj po vsem tem še izgubljamo kakšno besedo, branec Slovence od Lukasovih »kulturnih« žalitev ali analizirajoč infamijo, da se hrvatska individualnost zato »tako jasno loči« od srbske in slovenske, ker so karakteristike individualnosti idealizem, etika, religioznost, želja za svobodo itd. (kar z drugimi besedami pomenja, da bi bile karakteristike srbske in slovenske individualnosti neidealizem, netečnost, nereligioznost, želja za robljivost itd.) ali da taki »veličine« dokazujemo, da so mu Srbi in Slovenci vendarle bližji od neslovenskih Bavarcev, Avstrijcev, Madžarov in Italijanov? ... Ne, naj samo ostane pri Neslovanih, — Slovani jim ga iz vsega časa niti niso imeli in ga ne bodo imeli.

Avstrijsko svarilo

Winston Churchill o posledicah v mednarodni politiki — Anglija bo odločnejše nastopila proti kršilec miru

Pariz, 22. marca. Br. Bivši angleški minister Winston Churchill, ki se mudi v Franciji, kjer vodi razgovore s francoskimi politiki o aktualnih mednarodnih problemih, je objavil v današnjem »Paris Soir« članek pod naslovom »Avstrijsko svarilo«, v katerem pravi med drugim:

Zasliša Avstrijo po nemški vojski je napravila v angleški javnosti globlji vtis kakor vsi dogodki po svetovni vojni. Tudi oni, ki so dosedaj še drugače gledali na ta dogodek, so morali sedaj opustiti svoje iluzije. Nov duh preveva danes Anglijo. To ni ne nervoznost, ne vznemirjenje, nego široko razširjeno prepričanje, da mora Anglija z vso energijo nastopiti za obrambo miru v Evropi, kjer kolaj bi se pojavila nevarnost in da se mora zaradi tega kar najbolj oboje rožiti. Bolj ko kolaj je danes vsa angleška javnost prepričana, da mora Francija in Anglija skupno napeti vse sile, da preprečita novo evropsko vojno. Zato se Anglija z vso bržino oborožuje, ker je prepričana, da se bo dal mir leta 1938 lažje rešiti kakor pa leta 1939 ali 1940. Od meseca do meseca odlagati odločitev bi pomenilo pospeševati raz-

kroj evropske morale in pospeševati bodočo vojno. Konservativni angleški krogi so mnogi, da Nemčija danes še ni pripravljena za napadalo vojno. Nima še dovoljnih rezerv surovin ne dovolj izveženega oficirskega kadra. Zato ne more riskirati spopada z dobro oboroženimi vesilami, kakor sta Francija in Anglija. Anglija pa gleda s skrbjo na razvoj odnosov med Nemčijo in Češkoslovaško, Francija je že izjavila, da bo napram Češkoslovaški izpolnila vse svoje obveznosti za primer neizvnanega napada. Enako izjavo o namerah Anglije bo v kratkem podala tudi angleška vlada. Izgleda, da mora Anglija, da Anglija nima nikakega namena obkoliti Nemčijo, toda Anglija bo odeljevala zbirala za to da bo vsak napadelec obkoljen, če bo izrazil nameri in napadati mirujočim narodu. Če Nemčija ne misli na napad, bo imela široko možnost dobiti prav tako pomoč in podporo, če bi jo kdo neizvzano napadel. Če bodo posledice avstrijske priključitve take, potem smemo upati, da se bo Evropa haš sprila svarila, ki ga nudi avstrijski primer, rešila bodoče vojne.

Anglija in Češkoslovaška

V pričakovanju izjave angleške vlade

London, 22. marca. AA. V zvezi z izjavo, ki jo bo Chamberlain podal v spodnji zvezi, v četrtek, se je predsednik vladne večeraj dolgo posvetoval z zunanjim ministrom Halifaxom. Besedilo izjave bo o proučevanju na jutrišnji seji vlade. Članom vlade so že dostavili politike diplomatskega in vojaškega značaja. Podatke sta zbrala zunanje ministristvo in generalni štab in se nanašajo na celoten problem Srednje Evrope.

O Češkoslovaški se pojavlja dvoje stališče in sicer politično in vojaško. Zato bo vlada morala skleniti, ali se lahko angleška vlada obveže napram vladi v Pragi. Vlada je že vprašala za mnenja vlad v posameznih dominijonih, ki so tudi že odgovorile.

Prevladuje prepričanje, da se pre sednik vlade Chamberlain ne bo hotel vezati formalno in da tudi vsi člani vlade mislijo, da kak formalna izjava o Češkoslovaški danes ne bi bila primerna. Vendar pa Chamberlain-

nova izjava ne bo taka, da bi podčrtala angleško izoliranost.

Chamberlain pa bo omenil obveze Francije napram CSR in bo opozoril na nevarnost, ki bi nastala, če bi se kdo poslužil nasilja napram CSR. Chamberlain bo istočasno izrazil željo, da naj se hitro sklene sporazum med Berlinom in Prago. Ta sporazum naj razreši tudi vsa manjšinska vprašanja. Angleška diplomatska delavnost se bo usmerila predvsem na to vprašanje.

London, 22. marca. AA. Prvi lord admiraltete Duff Cooper je na sestanku konservativnega poslanskega kluba predčital pismo, v katerem pravi med drugim: Med tem, ko se naprej sodelujemo s tistimi državami, ki hočejo mir in žele, da bi se Zeneva ohranila kot kraj stalnih sestankov, pripravljamo vse potrebno, da bi Velika Britanija mogla podpreti tiste, ki branijo svobodo pred silo surovih napadalec.

Laval za sporazum z Nemčijo

Bivši ministrski predsednik in zunanji minister smatra, da je rezerviranost Francije napačna politika

London, 22. marca. AA. Bivši predsednik vlade in zunanji minister Pierre Laval je izjavil pariskemu »Evening Standard«:

Zmeraj sem želel sporazum z Nemčijo, prepričan pa sem bil, da se bo Francija mogla popolnoma sporazumeti tedaj, ko bo odstranjena vsa sporna vprašanja med Italijo in Anglijo. Sporazum, ki sem ga sklenil v Rimu, je slonel na tem načelih. Če bi tisti sporazum ne bi propadla, bi se ohranile vse dolžobe o miru in ravnotežju v Počunavju. Vključ vojni v Abesiniji ne bi bilo ničesar izgubljenega, če bi bila prevladovala modrost pri vodilnih krogih v Franciji in Veliki Britaniji. Nikdar ne bom pozabil, kako odločno stališče je bil zavzemal tedaj zunanji minister sir Samuel Hoare.

Dodaj, ki so nato sledili, so temeljito spremenili položaj, ki smo si ga zarisali v letu 1935. Porenje je bilo zopet zasledeno in Avstrija priključena k Nemčiji. Še kaj drugega se lahko zgodi. Chamberlain je imel čisto prav, ko je odbil angleško poseganje v Španijo in se odločil za sporazum z Italij-

jo. Upam, da bo kmalu tudi moja domovina krenila na to pot. Zbližal sem Italijo in Francijo tako, da to ni bilo prav nič škodljivo za Veliko Britanijo. Sedaj pa gledam, kako Francija kot dremajoča priča opazuje pogajanja med Italijo in Veliko Britanijo, dasi je njena naravna dolžnost, da bi morala biti posrednik. Ta zamuda bo povzročila, da bodo nato pogajanja mnogo težja. Toda ničesar ni nemogoče odločnim državljanom. Lahko vpostavimo temelje za mirujočim sodelovanjem v Evropi vpoštevajoč, da je os Rim—Berlin stvarnost.

Izredno tople vreme na Poljskem

Gdinja, 22. marca. AA. Na poljskem Primorju so včeraj ugotovili toplomeri izredno tople vreme za ta letni čas. Blizu Karvjie je toplomer opoldne kazal 28 stopinj nad ničlo.

Francoska vojna industrija dela s polno paro

Oborožitveni program bo pravočasno dovršen

Pariz, 22. marca. AA. Francoska vlada se zelo trudi, da bi pospešila francosko oboroževanje. Blum je sredi ves dan sprejemal zastopnike vojne industrije in se z njimi sestajal zopet zvečer ob 19. v palači predsedstva vlade. Tega sestanka so se udeležili vojni in delovni ministri s svojimi glavnimi sodelavci. Po nagovorih Bluma in Daladiera so industriji po vrsti izjavili, da se trudijo, da bi bila Francija pripravljena in da si organizira v celoti svojo obram-

bo. Industriji so tudi poudarjali, da bodo v celoti in »bona fide« izvajali vse zaščitne pogodbe za delavstvo, ki dela v vojni industriji. Vsak strah delavstva v tem oziru je brez podlage. Vojnemu ministru Daladieru so ponovili obljube, da bo vse pravočasno izgotovljeno. Industriji so tudi izrazili nekateri želje glede preskrbe brezposelnih s posebnim oziranjem, da se zaščitijo kvalificirani delavci.

Vesti iz Španije

Barcelona, 22. marca. AA. Havas: Snoči do 18. ure je število smrtnih žrtev bombardiranja naraslo na 820. Mnogo trupel je še pod ruševinami.

Ministrstvo za narodno obrambo je objavilo, da je včeraj sovražnik s 75 tanki in s številnimi letali skušal prebiti fronto v smeri proti Castelserasu in Torevilli. Napadi so bili odbiti. Samo pri Torevilli je sovražnik vdrl v naše postojanke, toda naše čete so ga s protinapadom vrgle nazaj. Sovražna letala so večkrat bombardirala kraje na obali pri Tortozi.

Salamanca, 22. marca. Vrhovno poveljstvo je objavilo: Legionarji so na aragonski fronti zavzeli važne postojanke vzhodno od Valdeihofa. Sovražne izgube so velike. Ujeli smo nad 600 milicnikov. Po drugih frontah ni bilo nič novega.

„Prijateljska“ intervencija Vatikana

London, 22. marca. AA. Poročajo, da je sv. stolica na prijateljski način intervenirala pri generalu Franku, da naj se ustavi bombardiranje mest in civilnega prebivalstva v republikanski Španiji. Povdarjajo da je sv. stolica to storila zgolj iz ozirih človečnosti.

Avstrija ni več članica Društva narodov

Zeneva, 22. marca. AA. Poročajo, da je včeraj opoldne nemška vlada obvestila glavno tajništvo DN, da je bil sprejet zakon o priključitvi Avstrije k Nemčiji in da je Avstrija tako nehala biti članica DN.

Dollfusova vdova pobegnila v Švice

Bern, 22. marca. AA. Listi, ki izhajajo v Luganu, pišejo, da je tja dopotovala vdova pokojnega Dollfusa. Takoj je odptovala v Friburg, kjer so njeni otroci vpisani na neki tamkajšnji gimnaziji.

Avstrijski zunanji dolгови

Pariz, 21. marca. br. Skupni dolgovi Avstrije v inozemstvu, upoštevajoč pri tem dolgeve države, dežel, občin in posameznih podjetij, so znašali ob koncu 1. 1937. okrog 1.9 milijarde šilingov. Na Francijo odpade od tega 12 odstotkov, okrog 230 milijonov šilingov. Obrestno in amortizacijsko službo bo morala sedaj prevzeti Nemčija. Kakor poročajo iz Berlina, namerna nemška vlada pričeti s posameznimi državami-upnicami pogajanja za ureditev teh vprašanj. Guverner nemške državne banke dr. Schacht je danes odpotoval v Linz, kjer se bo sestal z avstrijskimi gospodarstveniki, da se z njimi posvetuje glede odplačila zasebnih dolgov v inozemstvu.

Darujte za »Zvončkov« sklad

Protivladna zarota v Braziliji

Rio de Janeiro, 18. marca. a. Policija je odkrila po vsej državi razširjeno zaroto proti vladi. Arretiranih je okoli tisoč članov organizacije »zelenih straj«. Uradno poročilo pravi, da je red povsod zagotovljen. Mornarica in vojaštvo sta odločno na strani vlade.

General Bergonzoli ranjen

Barcelona, 18. marca. AA. Agencija Stefani je objavila vest, da je bil italijanski general Bergonzoli, poveljnik nacionalističnih čet na aragonski fronti, hudo ranjen in da so mu odrezali obe nogi.

Koncert Zlatka Balokovića

Ljubljana, 22. marca. G. Zlatko Baloković ni eden tistih jubilantov, ki bi uporabili svoj jubilej za to, da bi opozorili sebe in svoje prijatelje in znanca, da so še vedno živi. Ne, Zlatko Baloković proslavlja 25 letnico svojega umetniškega delovanja v polni, zreli aktivnosti človeka, ki gleda vedno naprej in ki bi mogel reči z Jančkom: »Večno se pomlajja moj dan.«

Takoga smo videli in slišali na snočnjem koncertu g. Balokovića, ki pač ni mogel lepše proslaviti svojega jubileja, kot da nam je dal uživati svojo umetnost. Zagal je Bachov koncert v e-duru s spremeljenjem godalnega orkestra in Carpentierjev koncert za violino in orkester s popolnim obvladanjem tehničnih in glasbenih problemov, ki so nakopičeni tako v Bachovem, življenjske poudarjajočem koncertu, kakor tudi v skladbi sodobnega ameriškega komponista Carpentierja. Njegova interpretacija Bacha dokazuje veliko notranjo disciplino in kulturo, hkrati pa prvotno silo temperamentu in čustva, redko vrlino, ki se je uveljavila tudi v napornem Carpentierjevem koncertu, v katerem se menjavata motorika in sentiment. Dirigent Louis Siegel, ki je poleg obeh gori navedenih točk izvedel znani Debussijev preludij Après midi d'un Faun in Ravelovo Eldorado del grazioso, je pokazal smisel za barvitost orkestra in za jasno, logično gradnjo ter vodil orkester Ljubljanske filharmonije z mojstrsko suverenostjo in točnostjo. G. ravnatelj Mirko Polić je dirigiral Beethovovo ouverturo k Egmuntu ter Trakijске ples Bolgara Stajnova in dal tako dostojen in lep okvir temu koncertu, ki je bil ena najlepših prireditve te vrste pri nas. Fr. Šturm

Borzna poročila.

Inozemske borze
Curih, 22. marca. Beograd 10.—, Pariz 13.275, London 21.64, New York 436.1875, Bruselj 73.36, Milan 22.95, Amsterdam 241.075, Berlin 174.90, Dunaj 60.—, Praga 15.21, Varšava 22.—, Bukarešta 2.55.

Položaj slovenske industrije

Redna skupščina Zveze industrijskih in dravsko banovine

Ljubljana, 22. marca.

Dopoldne ob 11. se je začel v dvorani Zbornice za TOI redni občni zbor Zveze industrijskih in dravsko banovine. Udeležba je bila zelo lepa, saj je bilo dvorana povsem zasedena. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik Avg. Praprotnik, ki je pozdravil zastopnika banke uprave načelnika dr. Fr. Rateja, zastopnika finančnega direktorja nadzornika Mozetiča, zastopnika mestne občine dr. Brileja, člana centralne uprave dr. Fr. Windischbergerja in zastopnika Zbornice za TOI Krejčiča in dr. Plessi. Odposlana je bila vdanostna brožavka N. Vel. kralju Petru II. in pozdravne brožavke ministrskemu predsedniku, trgovinskemu ministru in slovenskemu ministrom. Predsednik se je spominjal med letom umrlih 6 članov. Zborovalci so počastili njihov spomin.

Predsedniško poročilo

Predsednik Zveze industrijskih A. Praprotnik je v svojem poročilu na kratko opisal položaj slovenske industrije lani. Priznal je, da so se gospodarske razmere lani v splošnem zboljšale. Toda naša industrija ni mogla dovolj izkoristiti konjunkturalne, in sicer predvsem zaradi tega, ker ni mogla primerno prilagoditi prodajnih cen produkcijskim stroškom; povečane so bile javne davke, podražile so se surovine in megle ter socialna bremena so v porastu. Razen tega ima glavni delež na svetovni konjunkturi oboje: naša industrija je lahko izrabila oboje, vendar konjunktura je v neznatni meri. Tu bi poslednje koristila te konjunkturalne bile ne nazadnje, kolikor je bilo večje povpraševanje po stavbenih gradivih in surovinah. To velja za prvo polovico lanskega leta.

V drugem polletju pa je konjunktura vidno oslabila. V nekaterih strokah so kupci celo več mesecev skoraj povsem prenehali. Če stvarno presodimo gospodarske razmere, ne moremo govoriti o novi dobi gospodarskega procveta glede na našo industrijo, čeprav je treba priznati, da se je obseg poslovanja povečal ter da konsolidacija naših gospodarskih razmer vidno napreduje.

Predsednik je izrazil željo, da bi vse delo za napredek našega gospodarstva po vnaprej določenem, smotnem načrtu. Zlasti bi bil potreben gospodarski načrt za izpolnitev naše industrije. Slovenija je v agrarnem pogledu pasivna in znaten del prebivalstva je navezan na zaslužek v industriji. Industrija se pa mora razvijati, kjer so dani za to najboljши pogoji. V Sloveniji so vsi naravni pogoji za razvoj industrije: dovolj imamo premoga in električne energije, pa tudi delavskih rok.

Sprito agrarne pasivnosti slovenskih pokrajin bi bilo tudi treba posvetiti vso pozornost razvoju tujeske industrije. Za tujski promet ni dovolj lepota ter privlačnost krajev, tujcem je tudi treba nuditi vso udobnost, kakršna se jim nudi v inozemskih letoviščih. Naša država je pa preveč, da bi se izgradila tujeska industrija zgolj iz svojih moči; ker gre za državne interese, smemo upravičeno zahtevati, da tujski industriji prisloži na pomoč država z rednimi proračunskimi sredstvi. V zvezi s pospeševanjem tujeskega prometa pri nas je pa tudi vprašanje naših cest. Naše cestno omrežje je v tako obupnem stanju, da ne moremo več odlašati ureditve cest. Predvsem je treba modernizirati naše glavne ceste, in sicer ceste Maribor-Ljubljana-Sušak in Podkrajnsko sedlo-Ljubljana-Zagreb. Investicijski stroški bi se bogato obrestovali.

Skratka, ker je Slovenija agrarna pasivna ter ne more preživljati vsa svojega prebivalstva, morajo naši ljudje iskati zaslužke v industriji in pri tujeskih prometih: zato nam pa naj ne delajo težav pri izpopolnitvi starih podjetij in pri ustanavljanju novih industrij. — Predsednik je apeliral na pristojne činitele, naj podpirajo prizadevanja za razvoj ter napredek naše industrije in pospeševanje tujeskega prometa.

Poslovno poročilo

Nam nudi podrobnejši oris naših gospodarskih razmer. Kakor je ugotovil tudi predsednik, vsebuje tudi poslovno poročilo ugotovitve, da se je lani zopet začela doba gospodarskega poleta. Toda lani so tudi stalno naraščali produkcijski stroški ter se izrekli v mnogih primerih niso mogli prilagoditi povišanim cenam surovin ali polizdelkov. Cene industrijskih izdelkov niso bile zadovoljive. V drugem polletju je nastopil precejšen zastoj v povpraševanju po industrijskih izdelkih.

ZASTOJ V LESNI STROKI

Zastoj je zlasti občutil naša lesna stroka, ki se ni mogla opomoči v kratki konjunkturi po tako ostri krizi prejšnjih let, ko je utrpela ogromne težave izgube pri likvidaciji zamrznjenih klirinskih terjatev. Izvoz našega lesa v Anglijo, ki je postala zadnja leta razen Italije in Nemčije najpomembnejše tržišče za naš les, je skoraj povsem zaostal. Tudi Nemčija je skoraj povsem prenehala uvažati naš les.

ZASTOJ TUDI V DRUGIH STROKAH

Tudi v drugih strokah, bodisi v zunanji trgovini ali na notranjem trgu so nastopili podobni pojavi. Upoštevati je treba, da povečana produkcija naših premovalnikov lani se vedno ni dosegla višine produkcije pred krizo. Lani so bila redka podjetja, ki so lahko izkoristila povsem storilno zmoglost obratov. Zato ne moremo oceniti razmer v industriji lani kot ugodnih.

RAZMERE NA DENARNEM TRGU

Pogoj za uspešno delovanje gospodarskih podjetij ter razvoj gospodarstva so urejene kreditne razmere. Toda zdaj je še vedno približno polovico denarnih zavodov v naši državi pod zaščito in industrija je še vedno zelo navezana na kredite pri pooblaščenih denarnih zavodih in zlasti pri Narodni banki. Narodna banka bi naj podprla naš lesni izvoz v Italijo, da bi zopet uvedla eskont ali vsaj lombard italijanskih klirinskih nakazil po zmerni obrestni meri, ker je lombard po zasebnih denarnih zavodih za naše izvoznike predrag.

V trgovskem prometu z inozemstvom industriji streme po ukinitvi klirirgov in po uvedbi plačevanja blaga s svobodnimi devizami. Razmere so se bistveno spremenile in klirirgo so se preživeli. Visok aktivni saldo v nekaterih klirirgih povzroča

vzmemirjenost v gospodarskih krogih. Vlada je lani pri trgovinskih pogajanjih stremela po ukinitvi klirirgov. V novih trgovinskih pogodbah s Francijo in Belgijo je vključil klirirgo ter uvedeno plačevanje s svobodnimi devizami. Glede trgovskega prometa z neklerirskimi državami je treba pripomniti, da je Narodna banka lani znižala odstotek izvoznih deviz, ki jih ji je treba nuditi v odkup, od 33,33% na 25%. S tem pa izvozniki še vedno niso zadovoljni in vztrajajo pri zahtevi, da se jim dovoli svobodno razpolaganje z vso izvozniko devizo.

Gospodarski krogi se pritožujejo nad izvajanjem deviznih predpisov. Devizni pravilnik je tako nepregleden in v mnogih pomembnih določbah nejasen, da se praktični gospodarstveniki težko spozna v labirintu predpisov.

ZUNANJA TRGOVINA

Pod vplivom motenj, ki so nastale med dolgotrajno krizo, se je začel uveljavljati v mnogih evropskih državah ekstremni gospodarski nacionalizem, s čimer je bilo treba računati tudi v naši trgovinski politiki. Vendar se v načelu še vedno oklepamo sistema svobodne trgovine, kolikor nismo bili prisiljeni, da smo se oddaljili od teh načel zaradi avtarktičnih stremeljenj drugih držav. Lani je naša država sklenila plačilne sporazume in dodatne trgovinske pogodbe z mnogimi državami. Trgovinsko ministrstvo je nudilo gospodarskim krogom, da z njim sodelujejo. V naši zunanji trgovini je tudi lani Nemčija zavzela prvo mesto, na drugem mestu je pa bila Italija. Zaradi načrtnega gospodarstva v Nemčiji in Italiji je urejena izmenjava blaga na podlagi uravnotežene trgovinske bilance, kar praktično onemogoča večji razmah naše zunanje trgovine na nemškem in italijanskem trgu. To dni je bila objavljena prepoved izvoza lesa iz Avstrije, kar je povzročilo med našimi lesnimi industriji veliko vzmemirjenje. Pričakovati smemo, da se bo Nemčija tudi po tej državi z našo državo sklenjenih trgovinskih pogodb. Pomembna naloga naše trgovinske politike pa bo, da ustvarimo možnost za večji izvoz lesa v države, ki bodo zdaj bolj povpraševale po lesu zaradi ukinitve izvoza iz Avstrije; predvsem prihajajo iz poštve Italije in Madžarske. V splošnem lahko ocenimo našo zunanjo trgovino precej ugodno. Ožalovasti je pa, da je lani nazadovol promet s Češkoslovaško. Povečal se je promet z Belgijo, Francijo in Anglijo.

DAVKI IN TROŠARINE

Lani je bila znatno povečana davčna obremenitev. Industriji so protestirali proti povišanju davkov na vsedravnih industrijskih konferencah, toda brez uspeha. Edini uspeh prizadevanj industrijskega olajšanja davčnih bremen je, da je bil ukinjen davek na čevlje, a v nadomestilo je bil povišan skupni davek na umje. Nerešeno je še vprašanje preureditve banovinske trošarine na čevlje. Sedanja trošarina je odločno previsoka, način pobiranja pa nepravilen. Trošarina resno ogroža našo čevlarsko industrijo.

Gled uredbe o izrednih prispevkih za čezmerno izkoriščanje cest so industriji postavili izjemne predloge, ki jih pa pri končni redakciji na pristojnih mestih niso dovolj upoštevali.

Finančni minister je ob otvoritvi proračunske debate izjavil, da novi finančni zakon ne bo prinesel nobenih novih davčnih bremen. Gospodarski krogi so računali, da bo minister upošteval predloge glede ublažitve nekaterih davčnih določb, toda novi finančni zakon ne prinaša olajšav dosedanjih davčnih bremen in celo določa poseben davčni dodatek za obrestno in amortizacijsko službo za nameravano notranje posojilo, ki bi ga porabili za javna dela in državno obrambo. Obejeto se še nekatera nova davčna bremena ter povišanje taks. Finančni zakon daje pooblastilo, da sme ministrski svet izdati uredbo z zakonsko močjo o tvorbi poslovnih rezerv in rezervnih fondov pri denarnih in zavarovalnih zavodih in delniških podjetjih ter o delnem vlaganju teh rezerv in rezervnih fondov v državne vrednostne papirje. Industrija v Sloveniji je v pretežni večini zadolžena.

Franc Brodnik

Rožna dolina, 22. marca. Po daljšem trpljenju je umrl večeraj na svojem domu v idilični Rožni dolini upokojeni orožniški stražmojster g. Franc Brodnik. Pokojni se je rodil 25. maja 1859 v Depalji vasi in se je po vojaški aktivni službi posvetil naporni orožniški službi, v kateri je služil od leta 1882 do 1903. Svojo odgovorno službo je opravljal na raznih orožniških postajah, tako na Igu, Vrhniki, Grosuplju, v Medvodah, Kamniku, Moravčah in nazadnje na Vku, kjer je vstopil leta 1903 v zasluženi pokoj. Povsod, kjer je služboval, si je pridobil s svojim objektivnim in vljudnim nastopom številne prijatelje, ki so se ga radi spominjali tudi v dobi njegovega pokoja. Ko je prišel na Vč, se je poročil s svojo življenjsko družico go. Marijo roj. Predalič, s katero je živel v srečnem in zadovoljnim zakonu. Iz tega zakona se mu je rodilo devet otrok, od katerih jih živi še sedem in so vsi že odrasli: Jože, Stane, Franci, Mara, Tilka, Bogo in Anka. Razume se, da je pokojnik vzgojil vse svoje otroke v strogo naprednem in sokolskem duhu, saj so vsi njegovi otroci delavni člani viskega Sokola.

Po upokojitvi si je zgradil v Rožni dolini svoj dom, kjer je večeraj zatnil za večno svoje blage oči. V javnem življenju se sicer aktivno ni udeleževal, vendar ga šteje Olepsevno društvo v Rožni dolini med svoje ustanovitelje in je bil njegov prvi blaginjak. Marljivo se je udeleževal tudi v hišni viški podružnici Ciril-Metodove družbe, bil je vseskozi odočen prednjak in jugoslovanski nacionalist, saj si dobil v njegovi hiši vse napredne in nacionalne liste. Narodnik najstarejšega slovenskega časopisa »Slovenskega naroda« je bil nad 40 let. Bil je član viske organizacije JNS in je vedno pri vseh volitvah pokazal svoje jugoslovensko prepričanje.

na ter ima svoje skromne rezerve vložene delno v investicije, delno v obratnem kapitalu, ki ga ne more pogrešati. Zato za industrijo v Sloveniji vlaganje rezerv in rezervnih fondov v državne vrednostne papirje v splošnem ne bo prišlo v poštev, kar bo treba upoštevati pri izdaji uredbe.

ŽELEZNISKA TARIFA

Načrt nove tarife je določil 10 do 25% povišanje na razdalji 50 do 600 km, hkrati pa zmerno znižanje tarife na razdalji izpod 50 km in nad 600 km. Dohodki železnice uprave bi se po novi tarifi povečali za okrog 30 milijonov din. Zveza industrijskega je predložila izjemne predloge; po njih bi naj ostala tovarnina v glavnem neopremenjena. Tarifni odbor je končal svoje razprave o načrtu nove tarife in je baje v splošnem upošteval predloge zveze glede deklasifikacije posameznih vrst blaga.

SOCIALNE ZADEVE

Socialna bremena so se lani občutno povečala. Septembra je stopilo v veljavo starostno zavarovanje, junija pa uredba o centralnem odboru bratovskih skladnic in rezervnih fondov BS, ki je prinesla nova bremena, in sicer delno takšna, ki so prizadela le industrijo v Sloveniji. Razen tega je prinesla novo obremenitev tudi sprememba pravil o bratovskih skladnicah.

Lani je vladalo glede socialno politične zakonodaje premirje. Priznati je treba, da delavske organizacije v zadnjih letih v splošnem niso uveljavljale svojih zahtev po poostitvi določb zakona o zaščiti delavcev. Zdjaj pa kaže, da je nastopil preokret. Zadnje čase nastopa delavstvo z zahtevu, naj bi se po reviziji uredbe o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratov znižal delovni čas v nekaterih vrstah obratov, n. pr. v gradilnihi. Ta predlog se zdi našim industrijscem preuranjen, saj naša država sprito posebnih gospodarskih razmer ni mogla ratificirati niti washingtonske konvencije o 8-urnem delovnem času.

Po poslovnem poročilu, ki ga je podal dr. Golja, je poročal o računskem zaključku o preteklem poslovnem letu D. Gorup, nakar so razpravljali o proračunu za novo poslovno leto.

Pri nadomestnih volitvah je bil izvoljen za namestnika upravnega člana E. Podkrajšek.

Resolucija

Sprejeta je bila resolucija, ki v nji zborovalci med drugim zahtevajo: Banska uprava naj nudi pri vseh pomembnih vprašanjih, ki se tičejo interesov industrije, industrijskim korporacijam možnost stvarnega sodelovanja. Predvsem zahtevajo, da se pri reševanju davčnih vprašanj zasliši mnenje industrijskih korporacij in da ga tudi upoštevajo. Davčna obremenitev industrije je lani že dosegla mejo zmogljivosti. Banska uprava naj ublaži predpis o skupnem davku na poslovni promet v smislu predlogov gospodarskih korporacij. Zborovalci ugotavljajo, da se pomembno vprašanje ureditve samoupravnih financ še vedno ni premaknilo z mrtve točke. Urediti bi ga bilo treba s posebnim zakonom, dotlej se pa naj zabrani uvajanje občinskih trošarin na surovine in pomožna produkcijska sredstva za izdelke, ki jih občine zopet izvažajo. Banska uprava tudi naj pravilno uredi vprašanje banovinske trošarine na obutev. V interesu razvoja elektrifikacije ter pospeševanja domače industrijske delavnosti, naj banka uprava ukine trošarino na električno energijo. Nadalje naj banka uprava začne pospeševati naš izvoz po zgledu drugih držav. Izvoznikom naj se dovoli prosto razpolaganje s celotnim zneskom izvoznike devize. Banska uprava naj pred izdajo pomembnih gospodarskih zakonov nudi gospodarskim korporacijam priliko, da zavzamejo k zakonskim načrtom svoje stališče. Zborovalci se odločno izjavljajo proti uvedbi novih socialnih reform, zlasti skrajšanju delovnega časa in končno pozivajo banko upravo, naj se čimprej loti revizije socialnih določb obrtnega zakona, ker zaradi nejasnosti in dvoumnega tolmačenja povzročajo številne spore ter motijo dobre odnose med delodajalci in delavci.

nje. Danes počiva pokojnik med cvetjem na mrtvaškem odru, kamor ga hodijo krotiti množice njegovih znancev in prijateljev. Vrliga moza poštenjaka in odločnega naprednjaka bomo ohranili vsi v najlepšem spominu. Pogreb pokojnika bo jutri ob 14.30 na viško pokopališče. Težko prizadeti družini, ki je izgubila vzornega soproga in skrbnega očeta izrekamo svoje globoko in odkrito sočutje. — at.

SPORT

— Praznik mladine v smučskih skokih bo 25. 4. m. v Planici, ko zaključijo planiška šola smučskih skokov svoj 3. letnik. Mladina šol Rateč, Planica, Dobje-Mojstrana in Kranjska gora se pomeri med seboj za naslov prvaka, pa tudi za naslov najboljši izmed 3 šol. Mladina bo imela po prihodu jutranjega vlaka skupni zajtrk v hotelu Jalovec, nato skupno maso, ob 11.11. pa prične tekma na 25 m skakalnici. Prireditve je brez vstopnine. Opoldne po končani tekmi bo skupno sklo in ob 3. razdelitve nagrad v domu SK Ilirij v Planici. Opozarjamo na prireditve vse, ki se zanimajo za razvoj mladine v skokih, kajti ta prireditve bo pokazala, kako so se razvili naši najmlajši in močnejši napredni za svetovne rekorde — med njimi gotovo tudi taki, ki jih bodo v poznejših letih naskakovali.

— Bradl si je zlomil nogo. V Zell am See je bila v nedeljo skakalna tekma, ki so seje udeležili najboljši nemški in avstrijski skakalci. Skakalnica, zlasti doskočišče, je bila zaradi močne pripeke zelo omešana, kar je povzročilo mnogo padcev in celo resnejših poškodb. Najhuja nesreča je doletela Josipa Bradla iz Salzburga. Pri prvem poizkusu je krasto pristal pri 70 m, je pa na prehodu v ravnicu zaradi mehkega lesa s smučmi preveč zarobil. Vrglo ga je v sneg, toda padec je bil tako težak, da si je zlomil dno pisal. Bradla so takoj prepešili v bolnico, kjer so izzvočili, da je poškodba precej resna. Na kljub temu komplikaciji najbrž ne bo. Zdravniki upajo, da bo najboljši

TATVINA VAŽNIH DOKUMENTOV — ALI LJUBAVNA AFERA!

ROMANCA TAJNOST

DIE FRAU DES ANDEREN
Christi Mardayn, Willy Eichberger,
Fritz Imhof, Trude Marlen

Jutri premiera KINO UNION

srednjeevropski skakač do prihodnjega leta okrevale.

— Uspeh naših teniških igralcev v Egiptu. V nedeljo se je v Kairu končal teniški turnir za prvenstvo Egipta, na katerem sta sodelovala tudi jugoslovna Punčec in Mitič. Oba sta se odlično plasirala, Mitič je prispejal z Angležino York do finala mešanih parov in sta postala prvaka Egipta z zmago nad parom Rove-Sony 6:4, 6:2. Punčec se je prav tako plasiral v finale posameznikov. Njegov nasprotnik je bil češkoslovaški prvak Menzel. Punčec je v finalu zaigral znatno slabše kakor v prejšnjih igrah in je podlegel v dveh setih s 4:6, 2:6.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Torek, 22. marca: zaprt
Sreda, 23. marca: Pokojnik. Premiera. Premierski abonma
Četrtek, 24. marca: Gospoda Glemhajevi. Red Četrtek
Petek, 25. marca: Pokojnik. Izven
Sobota, 26. marca: Ob 15. uri: Bela bolezen. Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 14 do 2 din

OPERA

Začetek ob 20. uri

Torek, 22. marca: Don Juan. Red A
Sreda, 23. marca: Jakobinec. Red Sreda
Četrtek, 24. marca: Prodana nevesta. Red B
Petek, 25. marca: Traviata. Gostuje ga. Zlata Gjurgjenac. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol
Sobota, 26. marca: Rigoletto. Proslava 25 letnice umetniškega dela višjega režiserja prof. Osipa Sesta. Cene od 50 din navzdol. Izven.

Opozarjamo na dvojno gostovanje g. Zlate Gjurgjenac, ki poje v petek »Traviata«, v nedeljo pa v operi »La Boheme«. Gostovanje je 25. in 27. t. m. zvečer po znanih opernih cenah.

Nesreča, samomor ali zločin?

Iz Siska poročajo, da so našli v soboto proti večeru na železniški progi okrvavljeno žensko. Frepeljali se jo v bolnico, kjer se je kmalu onesvestila in šele v nedeljo se je zavedla. Bila je Ruža Kuder iz Grosuplje, ki je živela zadnje čase pri svojih sestrah v Ljubljani. Njen mož Alfonz je bil častnik in udeležil se je balkanske vojne. Z možem se pa nista dobro razumela. Umril je leta 1932 v Zagrebu. Po njegovi smrti je zašla žena v bedo in kmalu je ostala brez sredstev. Zadnje upanje ji je bila služba v Beogradu. Imela je še 500 din prihrankov in s tem denarjem se je napotila v soboto proti Beogradu. Na postaji v Sisku je čakala na beograjski večerni vlak. Odlšla je v bližnjo gostilno, potem se je pa izprehajala ob železniški progi. Kaj se je zgodilo pozneje, se ne more spomniti. Zavedla se je šele v bolnici.

Kaj se je prav za prav zgodilo, nihče ne ve. Morda gre za nesrečo, morda pa tudi za poskus samomora ali zločin. Kudrova ima počeno lobanjo in sama neče povedati, kako je prišla na železniško progo.

Iz Kranja

— Nevarna tatva prijeta. Med 6. in 10. febr. je nekdo ukradel par čevljev Gabrščkovi, ki stanuje pri Sornu. Gabrščkova je osumila tatvine Pangere Angelo, ki je v zadnjem času večkrat vlomila po Kranju v stanovanja in predvsem pokradla obleke in čevlje. Včeraj je Gabrščkova Pangerevo dobila v Kranju in jo takoj vprašala radi čevljev. Pangereva je tatvino priznala, rekla pa je Gabrščkovi, naj gre z njo na njeno stanovanje v Snakovo, da ji bo čevlje izročila. Najbrže je mislila Pangereva pobegniti ob tej priliki. Gabrščkova na ta njen zvijačni predlog ni pristala, ampak je poklicala stražnika, ki je Pangere Angelo aretirale in zaprl na stražnico, pozneje pa so jo oddali v sodne zapore.

— Leseni most čez Kokro je še vedno predmet občudovanja. Od vseh strani ga prihajajo ljudje gledat. Zlasti je dobro vidna vsa njegova arhitektura sedaj, ko so odstranili pomožni oter. Po svoji konstrukciji je edinstven daleč naokrog in dela čast projektantu in graditelju. Oter bo te dni ves odstranjen. Zlasti je interesanten pogled od daleč na vitki lok, ki se boči drzno nad globoko sotesko Kokre. Provisorčne deske mostička bodo odstranjene in nadomeščene s plohi. Škoda da s kranjske strani ni urejen dohod. Na hujanski strani je potrebna cesta že napravljena. Jutri dopoldne pride v Krani komisija, ki bo most preizkusila s pomočjo primerne obtežbe. Most je ponoči razsvetljen. Za Huje in Klanc pomeni veliko pridobitev in je promet po njem že sedaj zelo živahen.

— Občinska seja. Jutri ob 19.30 bo 11. redna občinska seja, na kateri sta glavni točki programa razprava o predlogu proračuna in ubožnega sklada za 1.1938/39. Proračunska seja se je letos nekoliko zavlekla in je precej zanimanja zanjo.

— Vodarina. Po priključenih vaseh, ki se nimajo števec, je vodovodni odbor vodarino pavaliral po številu ljudi in po številu živine. Ker pa se je pri tem vzela za podlago jako krivična odmera, je po vaseh veliko razburjanje, ker ti ljudje vode dosedaj niso plačevali. Še večje je razburjenje tam, kjer poleti vode manjka, ves dan kot na pr. na Rupi, plačati jo bo pa vseeno treba. O zadevi bomo poročali podrobneje.

— Ceste v priključenih vaseh so v obupnem stanju. Kakor jih je prej zanemarjala predaka občina, tako je zaenkrat tudi kranjska pokazala premalo smisla za primerno izboljšanje. Tako se je cesta na Rupo, na Klancu in Hujah nasula z debelim kamenjem, ki se sedaj s cestističem ne bo sprjel. Namesto, da bi nasipali pozimi, ko je cesta vlažna od padavin in zmrzline, so nasipali sedaj, ko se je cesta osušila in tako se kamenje valja z enega kraja ceste

Eleganten film iz današnje družbe! Film, ki ga je napisalo življenje! — Strasti in težki konflikti tvorijo grozljivo silo tega napetega filma, ki bo vsakomur ugajal, vsakega zanimal!

Jutri premiera KINO UNION

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 22. marca katoličani: Oktavijan, Katarina

DANŠNJE PRIREDITVE

Rino Matiča: Zgodba neke duše
Kino Sloga: Laila
Kino Union: Njegov model
Prirodoslovno društvo: predavanje univ. prof. ing. Maria Osane »Razvoj telegrafskega kabla« ob 20. v mali Filharmonični dvorani.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Izpod sita

Naša prstno slovenska vzgoja sama po sebi še ne zadostuje človeku za resnično otiko in omiko. Biti bi morala taka, da bi se poznala človeku na vsakem koraku, da bi ga spremljala vedno in povsod. Tako vzgojenih ljudi je med nami žal malo, čeprav se radi trkamo na prsi in bahamo, češ, da imamo svojo posebno slovensko vzgojo. Če je napredaj kmetija, lahko pravimo, da se prodaja z živim in mrtvim inventarjem. Pod živim inventarjem razumemo v tem primeru živino, prašiče, perutnino in kar je še živega na kmetiji, Noben kmet, pa naj bo še tako malo izobražen, pa ne bo mislil pri tem na ljudi. Ljudi zna in more prševati med živi inventar samo gospoda s pristno slovensko izobrazbo. Ne zmotiti bi se posebno, če bi tako gospoda samo uvrstili med živi inventar, samo da bi se takega inventarja vsaka poštna kmetija branila.

Ciganska tolpa na delu

Ljubljana, 22. marca. V okolici Novega mesta, zlasti pa okrog Mirne peči orožniki že dolgo zamaš zasluge tolp maljših ciganzov Huderovcev, ki prihajajo tja sleherni mesec za nekaj dni in vlamljajo v hiše, v gospodarske prostore in še najraje v židance. V kraj prihajajo samo moški, njihove družine pa se zadržujejo ponavadi v okolici Karlova, na meji Bele Krajine in po krajih na Hrvaškem. Vsi Huderovci se klatijo po Dolenjskem pod lažnimi imeni, kakor: Florjan, Jurkovič, Brajdič itd. ter imajo nekateri res tudi lažne dokumente, glaseče na ime Brajdič, ki so bili last nekega pred leti bliži Vrhnike umrlega člana Brajdičeve ciganske družine.

Nedavno so cigani vlomili v zidnico Janeza Krevsa iz Hrastja nad Mirno pečo, kjer so pokradli vse dosegljivo ter odnesli tudi nad 100 litrov vina. Iste noči so vdrli v sosedno zidnico Josipa Makšeta iz Poljan ter mu stoli 100 litrov rdečega vina. Naslednje noči je prišlo pet ciganzov v Dolenjo vas, kjer so skušali vlomiti v kaško posestnika Josipa Gaspariča in pa v trgovino Jožefa Lenarčiča v St. Juriju pri Mirni peči. K sreči pa so jih opazili vaščani in cigani so jo še pravčasno odkurili. Zbežali so proti gozdu in so jih vaščani nekaj časa zasledovali, niso se jim pa upali slediti v gozd, ker so cigani najbrž oboženi.

Ista ciganska tolpa se klati tudi v okolici Kočevja, Cernomlja, Logatca in Kranja, kjer kradejo vse, kar dosežejo in spravljajo nato plen k svojim družinam na Hrvaško. Vsi Huderovci: Jože, Marko, Pajo in Anton ter Juro so pravi korenjaki, stari po 25 do 29 let ter imajo velike črne brke. Jože ima nad desnim očesom precej veliko bulo, ki jo skriva pod klobukom. Ti cigani prekorajajo večkrat tudi italijansko mejo ter se klatijo po Italiji. Zaradi tatvin in vlomov je bil Jože Huderovci ki jo je prstal pred msci, nakar j pognil pred leti obsoben v Italijo na večletno ječo, ki jo je prestal pred meseci nakar je pobegnil nazaj v Jugoslavijo.

Iz škofje Loke

— Sejem, največji v vsem letu, smo imeli na dan sv. Jerežiti v Škofji Loki. Ze na predvečer so postavili stojnice, ki so se napolnje naslednjega dne z vsem množicnim blagom, Zeleznine, sadnih darstev, usnjenih izdelkov, klobukov, loncev, slašice, — vsega je bilo v izobilju. Krasen dan je privabil v Škofjo Loko nenavadno veliko ljudi, pravo sejemsko vrvenje se je razpletalo po Škofji Loki tja v pozno popoldne. Kupčija niti ni bila preveč slaba, čeravno je z druge strani prav tako res, da sejni nikoli več ne bodo tako zaživeli, kakor svoji čase. Dandanašnji je pač trgovina za vsakim oglom in ljudje nimajo potrebe, da bi čakali baš na sejem. Kakor sejanje je bilo tudi mnogo stojnic, po obeh straneh Mestnega trga.

— Pokopališko pot valjajo. Pokopališka pot, ki je edina kolikor toliko pripravana vz med vojašnico in Škofjo Loko, bo nova. Cesto so lani izdatno razširili, a zdaj jo valjajo s cestnim valjarjem. Pošli so jo seveda preje z gramozom tako, da bo zdaj lepa, napa, gladka in zelo pripravana za prehod.

DNEVNE VESTI

— Skrajno zanemarjena cesta. V splošnem so naše ceste zelo slabe, toda tako zanemarjena, kakor je cesta iz Bohinjske Bistrice do Zlatarog, ni menda nobena. In vendar je ta cesta zelo važna, saj je bohinjski kot naše sloveče letovišče, kamor prihaja vsako leto mnogo tujcev. Ze lani smo pisali o tej cesti in ponovno moramo ugotoviti, da je naravnost sramota za Slovenijo, da ima v letoviškem kraju tako skrajno zanemarjeno cesto. Iz Bohinjske Bistrice do Zlatarog je tako daleč, da turisti in smučarji, namenjeni v planine, ne morejo hoditi peš. Prisiljeni so voziti se z avtomobili, ker avtobusi od hotela Sv. Janez naprej sploh ne morejo voziti. Cesta je namreč pokrita z ledom in trdim snegom, ki so vanj avtomobili zarezali globoke kolosenice in po teh morajo zdaj voziti. Če se peljaš po tej cesti, se ti zdi, da sediš v čolnu na razburkanem morju, tako le premetava in trese. Ali res ni nikogar v Bohinju, ki bi preskrbel v začetku zime plug in konja, da bi očistili cesto snega? To bi menda ne bilo združeno s tako ogromnimi stroški, da bi prišla obična na hoben. Odrinane vendar to našo sramoto, da se ne bodo tuji po pravici zgražali!

— Delegati delavcev tobačnih tovarn v Beogradu. Generalni direktor uprave državnih monopolov G. Rasić je sprejel večer delegacijo delavcev vseh tobačnih tovarn v državi. Delegati so mu pojasnili težake moralne in gromotni položaj delavstva tobačnih tovarn in zaprosili naj ukrene vse potrebno, da se ta položaj izboljša. Generalni direktor jim je obljubil vso podporo, kolikor bo to v njegovih močeh.

— Pravilnik k zakonu o sladkovodnem ribarstvu. Včeraj je stopil v veljavo novi pravilnik zakona o sladkovodnem ribarstvu, s katerim je točno določeno, kako naj se zakon uveljavlja. Pravilnik določa med drugim, kako in komu je treba prijaviti ribarsko pravico. Zadnji rok za prijavo je 28. aprila. Lastniki ribarske pravice, ki bi ta rok zamudili, izgubijo svojo pravico in z njo bo v bodoče izgubljala država.

— Borza del izde. 1. usnarja, 3. blapce, 45. ključavničarjev preciznih (za vojno tehnični zavod v Kragujevacu), 1. vodnega instalaterja, 1. pleskarja-ličarja za imitacijo lesa, 1. knjižničarja, 6. krojačev, 1. kamnoseka in 10. navadnih delavcev.

KINO SLOGA, telefon 27-30
Nov nepozabljeni svet odkriva pred nami svoje tajne v filmu
LAILA

— Pred kongresom Jadranske straže. Letošnji kongres Jadranske straže bo zadnje dni junija v Zagrebu. V okviru kongresa bo prirejena velika samostojna razstava pod naslovom »Naš Jadranci. Stroški za razstavo bodo znašali okrog polmilijona. Razstava bo odprta od 25. junija do 9. julija.

— Konferenca železniških strokovnjakov. Male antante. Danes dopoldne se je pričela v Splitu konferenca železniških strokovnjakov Male antante. Konferenca bo trajala do konca marca. Na nji se bodo obravnavale podrobnosti pravilnika o prevajanju potnikov, blaga in žive živine, s katerimi na XI. zasedanju gospodarskega sveta Male antante. Pravilnik naj bi stopil v veljavo do konca tekočega leta, med tem ko ga bo definitivno odobril sklep Male antante, ki se sestane najbrž 3. oktobra v Splitu.

— Izlet Gorica, Trst, Opatija, Reka. Prireditelji Zveza za turistični promet v Ljubljani, v dnevi 25., 26. in 27. marca. Cena vožnje s kolektivnim potnim listom din 165, ali vožnje in celotne oskrbe din 345. Prijave sprejema Putnik v Ljubljani.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večinom oblačno in toplo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Beogradu 23, v Zagrebu 22, v Sarajevu 20, v Mariboru 19, v Ljubljani 18,5, v Splitu 18. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766,6, temperatura je znašala 3,2.

— Stavil je, da bo močnejši 30 mesecev. Na zagrebški policijski so imeli včeraj čudnega gosta. Pri dežurnem uradniku se je zgledil mladenič v turistični obleki in mu pokazal svojo popolno knjigo, iz katere je razvidno, da se piše Svetislav Romanović, da je študent tehnike, star 26 let, doma iz Učice. Romanović je stavil z nekim inženjerjem, da bo 30 mesecev močnejši in prepoval ta čas vse na Jugoslavijo mejne države.

— Dva poskočavca. Svoji so prepeljali v bolnico 10-letnega poskočavca sina Alojza Ponikvarja iz Skočjana pri Turjaku. Deček je med igranjem s tovariši splesal na visoko lipo, na kateri se je odlomila šibka veja in padel je z lipe tako nesrečno, da je dobil lažje zmanje, a hujše notranje poškodbe. Na žagi Ivana Petriča v Kamniku nad Preserjem so se včeraj popoldne igrali otroci z vagončki za prevažanje lesa. Med njimi je bil tudi petletni Vlado Kržič, sin Petričevega poslovođa, ki je po naključju prišel pod tak vagonček, ki ga je hudo poškodoval na glavi in po životu.

— Zaplenjena kolesa. Orožniki na Vačah so zaplenili oni dan nekemu domačinu več koles, ki so bila nedvomno ukradena. Vseh pet koles je brez zmanke in so povečini tudi brez tovarniških številk, le eno jo ima in sicer 2.994. Kolesa so vsa črna pleskana. Oalje so orožniki zaplenili tudi dve ogrodi roles, eno modro, drugo pa črno pleskano. Zaplenjena kolesa, ki so bila predelana, so vredna okrog 4000 din.

— Tatvina zlatnine v Novem Sadu. Ljubljanske policija je bila obveščena potom programa o držnem vplomu v stanovanje grobovinskega svetnika. Jovana Romanosa

v Novem Sadu. Ukradeni so bili biserni uhani, izdelani v obliki trtnih listov, zlata moška ura znanke »Borela«, zlata broša s črnim emajlom, platnasta ovrtnica z velikim bisrom in petimi brilianti, par mah-zlatih uhanov, zlata broša in 2000 din. Vlomilec je neki mlajši možki, ki se je odpeljal po vplomu proti Sloveniji.

— Nepalski maharadža in milijarder. Rot-schild v Dubrovniku. Z italijanskim preko-oceanskim parnikom »Saturnia« je potoval v nedeljo mimo Dubrovnika 596 turistov na poti iz Amerike v Benetke. Med njimi sta bila tudi nepalski maharadža s svojo družino in spremstvom ter milijarder Rothschild z družino.

KINO UNION, tel. 22-21

Danes zadnjičkrat ob 16, 19.15 in 21.15

prekrasen vefilm

NJEGOV MODEL

Sestra Marija

Slavni baritonist Aleksander Sved,

Camilla Horn, Paul Javor itd.

Ta film morate videti!

Iz Ljubljane

— Trgovine in denarni zavodi na praznik Marijinega oznanjenja. Praznik Marijinega oznanjenja v nekaterih katedralih ni več označen kot praznik in državni uradi ga ne bodo praznovali. Pač pa bodo trgovine in denarni zavodi v petek ves dan zaprti.

— Iz Pojasnila gledališke uprave. Glede na notico »Čudno postopanje gledališke uprave smo prejeli naslednje pojasnilo: So-botna predstava »Gospoda Glembejca« je bila vselej in povsod napovedana kot predstava po znanih cenah od 20 din navzdol. Tako napovedi »repertorija« kakor tudi dnevnih letak za soboto 19. t. m., kjer so tiskane cene posameznih sedežev od 20 din navzdol. Samo po teh cenah je bil blok vstopnic od petka dalje v predprodaji.

— Smrt blage žene. Včeraj je umrla v splošni bolnici dr. Marija Klemenčič, rojena Strehovec, soproga orožniškega služničarja Klemenčiča, ki je bila vzor dobre matere in je vzgojila 4 otroke. Najmlajši, Alojz Klemenčič, diplomirani filozof, je predsednik Akademsko-osebne JČ lige. Klemenčičeva je bila izredno priljubljena po svojem blagem značaju in socialnem čutu. Vse življenjske težave je prenašala vedro kot prava Gorenjka (dona je bila iz Komelje). Zadnje čase je bolela zaradi tvorbo žolčnih kamnov, a nemarno se je je lotila pljučnica, ki se je zelo razvila. Pogreb bo jutri ob 15.30 izpred mrtvačnice v splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. Pokopnine blag spomin, sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

— Izlet smučarji izlet SPD. Prihodnji izlet planincev-smučarjev bo v času od petka 25. t. m. (t. i. na Marijin praznik) do vključno nedelje 27. t. m. Marsikdo si bo lahko izposloval dopust za soboto 26. t. m., tako, da bo imel tri dni na razpolago za smuko v planinah. Odhod izletnikov bo na praznik, v petek ob 6. uri zjutraj, če istega dne do koče pri Triglavskih jezerih, kjer bo pripravljeno praznišče. V soboto bodo smučski izleti v okolici po dogovoru med izletniki in smučskimi učitelji. Povratek v nedeljo zvečer z izletniškim vlakom Člani SPD imajo 50% popust pri vozniki. Prijave sprejema pisarna SPD do vključno srede zvečer. Turni smučski tečaj pa se vrši za izvečnega smučarje preko vsega Triglavskega pogorja v času od 3. do 10. aprila. Najkasneje do 1. aprila t. l. se morajo prijavit izlozadni interesi. V pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4/1.

— Prostovoljna socialna davčina, ki jo pobira mestna občina Ljubljana, bo služila za zaposlitev brezposelnih delavcev pri javnih delih. Zaposlitev je najboljša pomoč, ki jo more občina nuditi. Zahtevajte od vsakega, ki se zgleda pri vas radi te davčine, uradno izkaznico s sliko. Ne izročite nikomu denarja, ako nima te izkaznice in ako vam ne da potrdila, ki mora imeti tekočo številko, uradno štampiljko in z besedami napisano višino zneska. Delavcem dela!

— Predavanje Prirodoslovnega društva. Danes bo predaval v mali filharmonični dvorani kina Matice g. univ. prof. ing. M. Osana o temi: »Razvoj telegrafskega in telefonskega kabla«. Predavanje bo počelo razvoj kabla v zadnjih 90-letih letih vse do zanimive in napete tekne med brezžično telefonsko zvezo in zvezo po kablu ter do najnovejšega kabla brez žice, ki obeta postati kabel bo dočnosti. Predavanje bodo spremljale številne skioptične slike in na vpopled bodo razni vzorci kablov. Pričetek ob 20. uri.

— Ljudska univerza v Ljubljani. V sredo, 23. t. m., bo predaval univ. prof. dr. Fr. Stele o sodobnem življenju v naših srednjeveških freskah. Predavanje, ki se bo vršilo v mali dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu bodo spremljale skioptične slike. Pričetek ob 20. Vstop prost.

— Opozarjamo na koncert slavnega pianista Raubla Kozalskega, ki bo jutri v sredo, dne 23. t. m. ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Na sporedu so dela Beethovna, Schumanna, Kozalskega in Chopina, katerega skladbe zavzemajo ves II. del koncertnega sporeda. Ponovno opozarjamo, da je Kozalski eden najboljših sodobnih izvajalcev Chopinovih skladb. Predprodaja vstopnic in knjižarni Glasbene Matice. Cene od 35 din navzdol. Na razpolago so še sedeži vseh vrst in cen, prav tako tudi stojšča.

— Anketa o tujsko-prometnih prireditvah mesta Ljubljane bo v četrtek 24. t. m. ob 17. v veliki dvorani mestnega poglavarstva. Na anketi bo okrog 60 zastopnikov mesta in banovine ter tujsko-prometnih in najraznovrstnejših drugih organizacij, ki imajo kakršnekoli stike s tem vprašanjem, obravnavalo, kako bi razbistilo živahnost našega mesta z različnimi prireditvami, ki bi privabile tujce. Zupan bo ob tej priliki obširno poročal o vseh aktualnih vprašanjih našega tujkega prometa, zlasti pa o raznih idejah in zamislih, ki so jih poleg mestnega turističnega odbora sprožili razni drugi fak-torji.

— Naknadni pregled avtomobilov in motociklov bo 29. t. m. od 8. do 12. ure na Bregu štev. 20; dohod iz Novega trga. Komisija bo izdala istodobno dovolilo za uporabo vozila po določilih taksnega in pristojbinskega pravilnika. K pregledu je pripeljati vsa motorna vozila, ki ob dosedanjih terminih letos še niso bila pregledana. Zamudniki bo zadel kazni in se jim bo prepovedalo obratovati z neodobrenim vozilom.

— Jubilej prof. O. Sesta, ki je bil prvotno določen za četrtek 24. t. m. je zaradi repertoiarnih ozirov preložen na soboto 26. t. m. Vstopnice kupljene za to predstavo, veljajo za novi datum.

— Izlet Tatvine v mestu. Iz podstrešne sobe posestnice Marije Klinerjeve na Dolenski cesti je nekdo ukradel oni dan 4580 din, same kovance po 50, 20 in 10 din. Na prijavo oškodovanke je policija takoj uvedla preiskavo, ki pa zaenkrat še ni imela uspeha. — Uradniku Viktorju Jurku je bila ukradena iz pisarne finančne direktorije rjava aktovka, v kateri je imel črno obrobilno in očala in razne druge predmete. Jurko ima okrog 500 din škode. Z dvorišča hiše 1 na Cesti 29. oktobra je ukradel Marijo Polakovič rdečo plišasto preprogo in ovčje predprostelnice preprogo, vredni 300 din. Iz nove stavbe v Carja Dušana ulici pa so tatovi ukradli stavbniku Dragotinu Mandelcu novo straniščno školjko s svinčeno cevjo in pa tri medeninate pipe.

— Izlet na kolodvoru umrl. Včeraj okrog 1 so bili reševalci pozvani na glavni kolodvor, kjer se je pred blazino onesvestil neznan mlajši možki. Reševalci so se pa vrnili s praznim avtom, kajti onesveščeni možki je bil medtem že umrl. Na kolodvor je prišla policijska komisija, v kateri sta bila zdravstveni svetnik dr. Lužar in dežurni uradnik g. Kette. Zdravnik je ugotovil, da je mladenič zadela srčna kap. Na podlagi dokumntov, ki jih je imel pri sebi, so ugotovili, da gre za 25-letnega brezposelnega Alojzija Dragarja, ki je zadnje čase stanoval v Slivnem nad Vačami. Z zadnjimi prihranki se je včeraj napotil v Ljubljano, da bi dobil službo, nazaj grede ga je pa dohitela nenadna smrt. Truplo so prepeljali na odredbo komisije v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

— Izlet Ponarejeni kovanci. V zadnjem času je varnostna oblast zaplenila nekaj 10 dinarskih kovancev, ki so se izkazali kot falzifikati in ki so bili že v prometu. Ponarejeni kovanci so bili prineseni k nam najbrž od drugod. Pred dnevi je bil v Ljubljani zaplenjen tudi ponarejen tisočak, izdelan izredno dobro.

— Izlet Ne pozabite v sredo na reveže. Pred Vodnikom to mestni socialni urad v sredo zopet sprejema stare obleke, perilo in obutev. Vsakdo ima doma kak kos, ki ga ne potrebuje več. Revežem bo še dobro služil!

— Izlet Izložbi trdnice Elite v Prešernovi ulici je razstavljena diploma, ki jo je poklonilo najstarejši slovensko društvo »Lirac« v Kamniku svojemu častnemu članu skladatelju Zorku Prelovcu. Sliko je napravil član »Lirac« g. Josip Geršar, umetno izrezljan okvir pa g. Janez Klemen.

Iz Celja

— Clanski sestanek JNS bo drevi ob csmih v Celjskem domu. Na dnevnem redu je poročilo narodnega poslanca g. Ivana Prekorška. Članstvo iz Celja in okolice je vabljeno, da se udeleži sestanka v čim večjem številu.

— Društvo hišnih posestnikov za Celje in celjski srez je imelo v četrtek zvečer občni zbor, na katerem so bili izvoljeni v odbor sledeči gg.: za predsednika Anton Fazarine, za odbornike pa Dobovičnik, Ivo Gams, Goligranc, Kosmač, rav. Drago Kralj, Vinko Prelog, Schmidichen in Zohar. Za preglednika računov sta bila izvoljena gg. Leenik in Grajzelj.

— Prevoz in delo dobavo gramoza v skupni količini 2400 kubičnih metrov za posipanje občinskih cest, ulic in poti razpisuje mestna občina celjska. Ponudbe je treba predložiti do 28. t. m. do 10. dopoldne mestnemu poglavarstvu v sobi štev. 9. Opozarjamo na zadavni razglas, ki je nabit na občinskih uradnih deskah.

— Razmere na delovnem trgu se izboljšujejo. Pri celjski borzi dela sta se od 11. do 20. t. m. na novo prijavila 102 brezposelna, delo je bilo ponujeno za 119 oseb, posredovanj je bilo 51, odpovedalo je 25, odpadlo pa 309 brezposelnih. Dne 20. t. m. je ostalo v evidenci 981 brezposelnih (826 moških in 155 žensk) nasproti 1284 (1109 moških in 175 žensk) dne 10. t. m. Delo dob 50 delavcev za regulacijo Savinje, 9 hlapecev, 2 krojača, 1 čevljar, 8 dekel, 6 kuharic, 3 natakarice ter po 1 francoščine zmožna vzgojiteljica in postrežnica.

— Nesreča ne podiva. V Breznu pri Vitanju je padel 18 mesecev stari sinček dnarice Franc Skok doma tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo. V petek je padel 12-letni sin posestnice Franc Kotnik iz Velikih ravn pri Novi cerkvi na cesti in si zlomil desno roko. Ko je peljal 13-letni posestnikov sin Janko Kramaršek iz Ivenca pri Vojniku s svojo sestro drva iz gozda in hotel med vožnjo zavreti voz, je

padel pod voz. Kolo je šlo čez dečka in mu zlomilo levo nogo v členku. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

— Eden si je prerezal žile, drugi se je zastrupil. V soboto si je 61-letni občinski delavec Jurij V. v Lokrovu pri Celju iz neznanega vzroka prerezal žile na levi roki, v nedeljo zvečer pa se je 53-letni žagar Simon N. iz Nove vasi pri Celju zastrupil s strihinom. Oba so prepeljali v celjsko bolnico, kjer jima je hitra zdravniška pomoč rešila življenje.

— V celjski bolnici so umrli: v soboto 18-letna tovarniška delavka Hermina Vovkova s Polzele, v nedeljo 45-letni gostilničar in lesni trgovec Martin Remic iz Smarčar ob Dreti, v ponedeljek pa 77-letna mestna reva Ana Gajškova iz Medloga pri Celju in 50-letni posestnik Anton Vin-diš s Kristanvtrha pri Sv. Petru na Medvedovem selu.

Iz Maribora

— Okoljski trgovci so zborovali. V nedeljo popoldne je bil pri »Orlu« občni zbor Zdrženja trgovcev Maribor levi in desni breg. Zborovanje, ki je bilo zelo dobro obiskano, je vodil predsednik g. Janko Kostanjšek, ki je uvodoma pozdravil oba mariborska sreska podnačelnika in predsednika Zveze trgovskih združenj g. Vidmarja iz Ljubljane. Njegovo poročilo opisuje slabo stanje okoljskih trgovcev, ki jih pri uspešnem delovanju ovirajo kmečki dolгови, krošnjarstvo in šušmarstvo. Zelja okoljskih trgovcev je da bi se nadale obstoja sedanja uredba o odpiranju in zapiranju trgovin. Nadalje se potegujejo za uvedbo 4 urnega delovnega časa ob nedeljah. Sledilo je poročilo tajnika g. Alojza Blagovčiča, iz katerega posnemamo, da šteje okoljsko Zdrženje trgovcev 339 članov, ki zaposlujejo 68 pomočnikov, 56 pomočnic, 34 učencev in 23 učenek. V preteklem letu je bilo nanovo prijavljenih 30 trgovin, odjavljenih pa 32. Trgovsko nadaljevalno šolo je v dveh razredih obiskalo lani 33 vajencev in vajenk. Po daljšem poročilu g. Vidmarja o delovanju Zveze in vsrednjem trgovskem kongresu, ki bo ob priliki ljubljanske velesejma, je bil občni zbor zaključen.

— Premijer Parnove operete »Nečak« (pod novim naslovom »Nepriavi nečak« ali »Postrešek št. 13«) bo drevi ob 20. Pričakuje se poseben obisk iz Ljubljane. Narodna in kulturna dožnost vseh ljubiteljev Parnovih skladb in osebnih čestiteljev pokojnega častnega kapelnika našega gledališča, da ga ob tej priliki počaste s številnim obiskom gledališča.

— Trgovine na praznik. Zdrženje trgovcev za mesto Maribor sporoča, da bodo trgovine v mestu na praznik Marijinega oznanjenja, v petek dne 25. t. m. predpoldne odprte.

— Na mej prijeti židje — milijonarji. Pri Radu na bvisi avstrijski meji so od-delki SA prišli štiri židje z Dunaja. Pri preiskavi so našli pri njih za preko 10 milijonov dinarjev tujih valut in deviz. Obmejni organi so vrednosti zaplenili, židje pa spravili v notranjost države.

— Pet žrtve požara. V nedeljo ponoči je izbruhnil požar v stanovanjskem poslopu posestnika Antona Novaka na Dupleškem vrhu pri Zgornjem Dupleku. So-sejed so prhiteli na pomoč. Ko je 5 sosedov reševalo pohištvo in obleko v gorečem poslopu, se je to zrušilo. Tramovje je pokopalo pod seboj Antona Novaka, Rudolfa Vogrina, Petra Fižolinika, Alojza Čučeka in Franca Nerata. Vsi so bili zelo nevarno ranjeni in so jih nemudoma prepeljali v mariborsko bolnico.

— Na svoj god se je obesil. V soboto zvečer, na Jožefovo se, se je v Nasipni ulici na Pobrežju obesil 24letni slaščičarski pomočnik Josip Esig. Vsaka pomoč je bila brezuspešna. V smrt je mladi mož šel baš na svoj imendan. Vzrok samomora ni znan.

— Slaboumna Ljubljancanka v občestnem jarku. V noči na nedeljo so ljudje našli v občestnem jarku na Tezmem nek žensko, ki je bila nezvestna. Poklicali so reševalce, ki so neznanca prepeljali v bolnico. Tam je ženska izpovedala, da je

Pavla Jordan, žena livarskega mojstra iz-za Bežigrada v Ljubljani. Domnevajo, da je žena slaboumna.

Iz Kamnika

— Rekordni obisk planja. Krasno spomladansko vreme, ki traja že nekaj tednov, je privabilo v soboto in nedeljo naravnost rekordno število planincev in emužarjev. Koče v Kamniški Bistrici, na Veliki planini in na Kravcu so bile natolpe polne in ubogi kamniški brzovalci, je v nedeljo komaj mogli moglo armado izletnikov zopet odpeljati domov.

— Prometna nesreča. V nedeljo popoldne okrog 16. ure se je vračal iz Kamnika v Ljubljano neki vojaški avtomobil. Na Dupleki mu je privozil nasproti voznik. Sofer avtomobila je hotel lupo peljati mimo voza, toda konj se je vozila, ki je bilo precej škode oblike in najbrž izdelano še pred vojno, tako ustrašil, da je skočil v zadnjem hipu pod kolesa. Vse skupaj, voz in avtomobil, se je prevrnilo na njivo ob cesti. Konju je polomilo sprednji nogi, dobil pa je tudi težko pokodbo na trebuhu tako, da so ga morali ubiti. Polnikom v avtomobilu, kakor tudi vozniku se ni pripetilo nič hudega. Seveda je bila to zopet senzacija in kmalu se je na mestu nesreče zbralo kakih 200 radovednežev, ki so se med seboj prepirali, kdo je kriv nesreče in končno so ugotovili, da nesreče ni kriv niti avtomobilist, niti voznik, ampak samo predpotopna oblika avtomobila, katere se je konj, ki je sicer navajen srečavati modernejša vozila, tako ustrašil, da si je hotel končati življenje.

— Iz namutovega kraljestva. Svetovno znani mamut, katerega okostje so našli v strugi reke Nevlice, je postal prava boja pot vseh radovednežev. Na praznik sv. Jožela, je priromalo v slavne Nevlice, rojstni kraj našega župana, nad 1000 ljudi iz vseh krajev Slovenije, med njimi smo imeli tudi čast videti tudi bana g. Marka Natlačenca, ki si je z velikim zanimanjem ogledoval zopredpotopnega orjaka. V nedeljo je pa imel eden malo več časa in je vse obiskovalce šel ter jih naštel 783. Zanimivo je, da se od mamutovega okostja še nič ne vidi in vendar ima Kamnik že toliko obiskovalcev. Z sedaj se javljajo iz inozemstva razni učenjaki, ki prosijo, da se jih obvesti, ko bo mamut odkopan, da si pridejo okostje ogledati. Pričakujejo lahko, da bo okostje še ta teden izkopano. Seveda delo vedno počasneje napreduje, ker morajo delavci vedno previdneje odstranjvati plasti zemlje. Med Kamničani se vodi mrlična borba, da bo okostje mamuta ostalo doma. Zbirajo se prispevki za izplačilo delavcem, snuje se pripravljati odbor za ustanovitev muzejskega društva itd.

Iz Ptujja

— »Českoslovska v vojni in miru«. Po 1 tem naslovom je priredila tukajšnja JČ ilga v Ptujju v petek predavanje z zvočnim filmom. Na to predavanje sta prispela tudi konzul CSR iz Ljubljane g. Minovsky in predsednik JCL v Ljubljani g. dr. Egon Stare. Sprejem g. konzula je bil svečan. Mestni župan je pozval meščanstvo, naj izobesi ob prihodu konzula CSR na svojih poslopih državne zastave. Pozivu so se odzvali narodno zavedni hišni posestniki, dočim so Nemci šli preko tega. Zvečer je bilo gledališče do zadnjega kotička polno. Kot prvi je pozdravil drage goste predsednik JCL g. dr. Visenjak. Takoj za njim pa je imel urodno besedo g. dr. Egon Stare. Gospod konzul Minovsky je predaval o nastanku in stremjenju českoslovske republike. Njegovim izvajanjem je občinstvo budno sledilo ter je prišlo večkrat do viharne manifestacije za bratsko CSR. Potem smo videli več lepih filmov o prvem prezidentu CSR dr. T. G. Masaryku in sedanjem prezidentu dr. Benešu, dalje iz življenja českoslovskih legionarjev v Rusiji, Italiji in Franciji. Videli smo tudi najnovejši film o českoslovski armadi, ki ji je občinstvo navdušeno vzdikalo ter film o svečanosti českoslovskega kmečkega ljudstva v narodnih nošah. Po predavanju je bil družabni večer v Narodnem domu.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekllici, izjave beseda Din 1. davek posebej.

Za plamene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti zmanke — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Pomladne novosti! Vseh oblačil, sport, kamgarn, obleke, pumparice, perilo itd. najceneje

PRESKER
Sv. Petra cesta 14

KLISEJE

VEŠTAK
JUGOSLAVIJA
KUPITE NA 123

ŽIVALI

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 5 Din

MLADE PSICKE

volčjake, zgodnje, zelo lepe in dobre čuvaje proda: Vehovar Ivan, Koprivnica pri Rajhenburgu. Naprodaj ima tudi večjo količino dobrega jabolčnika in vina.

POMARANČE

Jaffa, rdeče italijanske, sveže, prispule. Na zalogi smokve rinfuza. Veletrovinna južnega sadja, Ljubljana, Tyrševa c. 48.

802

Bolgarski rudarji so se poslovili

Prisrčno slovo od Trboveč, kjer so se mudili dva dni

Bolgarski rudarji iz Pernika v Trbovljah

Trbovlje, 20. marca. Težko nam je bilo pri srcu, ko so se v četrtek poslovili naši bolgarski bratje. Le kratka dva dni so bili med nami, pa so nam razvneli srca, da smo jih vzljubili ne le kot svoje stanovske tovariše, marveč kot iskrene brate po rodu in krvi.

Na postaji se je ob 9. uri popoldne od bratskih gostov poslovil rudniški direktor g. inž. Biskupski v spremstvu nadinspektorja g. inž. Burgerja. Še enkrat so se bolgarski rudarji postavili v strunne vrste, pred katere je stopil g. direktor Biskupski, ki se jim je zahvalil v lepih besedah za obisk in jim želel srečno pot.

V izbranih besedah se je bratskim gostom zahvalil in se od njih poslovil zastopnik našega rudarskega delavstva g. Franc Pliberšek. Za gostoljubnost in pozornost se je zahvalil direktor rudnika Pernik g. inž. Radoslavov z željo, da bi se skoraj zopet videli. Med tem pa je naša delavska godba neumorno igrala razne slovanske koračnice, kar je napravilo na vse nepozaben vtis. Med zvoki godbe in navdušenimi živimi v ura klici je vlak odpeljal drage nam goste proti jugu v Bolgarski Pernik, kamor so dospeli v petek, 18. t. m. okrog 3. ure popoldne.

Vsi, ki smo v teh dneh imeli priliko se spoznati z našimi bolgarskimi brati, smo občudovali njihovo skromnost, iskrenost, zlasti pa izredno discipliniranost in redoljubnost, ki so jo kazali povsod, kjer so se pojavili in nastopili. To se je opazilo v prostorih, kjer so prenočevali, pa tudi povsod, kjer so javno nastopili. Naši bratje imajo sicer posebno, zelo lepe rudarske uniforme, toda pri njih ni opaziti nobene prišle discipline in nikjer ni opaziti niti najmanjše nevolje. Vse delajo in opravljajo z veseljem in ljubeznijo, pri tem pa kažejo izredno spoštovanje do predstojnikov. Obratno pa tudi predstojniki spoštujejo njihove želje in pogosto smo videli starešine v prijaznem pogovoru s podrejenimi.

Četudi naši bratje niso imeli mnogo prostega časa za svojega bivanja v Trbovljah, so vendar obiskali nekatere trgovine ob cesti, kjer so nakupili razne spomine in druge koristne potrebščine, kakor srajce, robce, nogavice i. dr. Čudili so se nizkim cenam pri nas in spoznali, da bi se dalo pri nas z njihovo plačo prav ugodno živeti. Sicer pa delovne in socialne razmere v rudniku Pernik ne zaostajajo mnogo za našimi, saj je rudnik najmoderneje urejen, pravtako pa so tudi stanovanjske in higienske razmere na rudniku povojne, zlasti pa je ugodno socialno zavarovanje rudarskega delavstva. — Rudnik Pernik šteje okrog 5600 rudarjev, kraj pa šteje

Turški pregovori in izreki

Na svetu ni sladke čebule, ne snažnih pražičev.
Bolje je, če izgubiš oko kakor dober glas.
Če hočeš govoriti z menoj, nehaj govoriti sam.
S klepetanjem se juha ne skuha.
Allah nas varuj sodnika in zdravnika!
Modremu zadostuje brenčanje komarja, neumnemu pa niti ropot bobna.
Kdor prosi, ima rdeče lice, kdor odklanja, ima obe lici rdeči.

Predno se bogataš odloči kaj dati je rezeva duša že zapustila telo.
Kupuj kruh pri peku in meso pri mesarju.
Berač je odklonil kumaro, ker je bila kriva.
Redi krokarja in izključe ti oči.
Kroji svojo suknjo po svojem suknju.
Riba, ki uide, se zdi večja, nego je v resnici.
Brezplačni kis je slajši od medu.
Ali moreš izkopati vodnjak z iglo?
Zgodnji ptiči pozobljejo prvega črva.
Ne delo, temveč dobro gospodarstvo prinaša užitek.
Ne da bi začel molitev ne moreš reči amen.

Glavne zahteve likovnih umetnikov

Sledeči kongres likovnih umetnikov bo prihodnje leto v Beogradu

Ljubljana, 22. marca. Včeraj popoldne so v mestni posvetovalnici delegati umetniških skupin iz Ljubljane, Zagreba in Beograda zaključili svoj II. državni kongres likovnih umetnikov s soglasnim sprejetjem resolucije, s katero so izražene glavne zahteve okrog 200 organiziranih likovnih umetnikov. V resoluciji ugotavljajo:

Umetniki se zavedajo, da morejo biti osnova koristne delavnosti samo dobri odnosi med narodi in pravični odnosi med ljudmi. Umetniki se izjavijo za svobodo, za mir in proti vojni.

Kongres soglasno ugotavlja, da je moralni in gnotni položaj umet. in umetnosti v državi iz dneva v dan težji zaradi nezadostno organizirane oficijelne umetnostne politike in zaradi majhne aktivnosti umetniških organizacij v državi. Tako stanje ne daje nobenega jamstva za normalno umetniško življenje in s tem zelo zavira razvoj narodne kulture. Umetniki ne morejo in ne bodo mirno zreti na propad svojih dolgoletnih naporov in žrtv ter uvidevajo, da je skrajni čas, da sami prevzamejo odločevanje o svoji usodi in usodi naše umetnosti.

Najnujnejše stanovske in umetniške potrebe narekujejo likovnim umetnikom, da se čimprej ustanovijo avtonomne sindikalne organizacije s sedeži v naših likovnih centrih: v Beogradu, v Zagrebu in v Ljubljani. Sindikalne organizacije bodo omogle svoje delo izključno na reševanje stanovskih vprašanj, a redni letni kongresi bodo forum, na katerem bodo predstavniki sindikatov reševali svoja skupna vprašanja in koordinirali svojo borbo za skupne interese.

Ustanovitev osrednjega umetniškega sveta v Beogradu in umetniških svetov v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu bo le tedaj v korist umetniškega življenja, ako bodo v svetih popolno zastopane in sodelovale naše umetniške organizacije. V osrednjem svetu morajo biti vsa tri likovna središča enakopravno zastopana.

Dostojno bomo predstavljali našo kulturo v inozemstvu le tedaj, ako odbere dela za take prireditve vsako avtonomno središče za sebe. Samo ob sebi se razume, da morajo pobudniki takih prireditev vsaj tri mesece prej obvestiti središča o nameravi prirediti. Dela živčih umetnikov iz javnih in zasebnih zbirk se ne morejo razstaviti na reprezentativnih razstavah v inozemstvu brez pristanka umetnikov.

Kongres je mnenja, da je treba vse razstave inozemskih mojstrov prirediti redno v vseh treh likovnih središčih. Razstava italijanskega potreta, ki bo otvorena te dni v Beogradu, naj se prenese še v Zagreb in v Ljubljano.

Kongres zahteva, da dobi Umetniška akademija v Beogradu čimprej svojo zgradbo in vse oddelke, predvidene z uredbo o njenem ustroju, da se Umetniška akademija v Zagrebu čimprej dvigne v stopnjo fakultete in da se v Ljubljani ravnotako ustanovi Umetniška akademija.

Naši nadarjeni likovni umetniki imajo ravno toliko pravice na državno pomoč za spopolnjevanje v inozemstvu kakor drugi kulturni delavci. Zato zahtevajo od pristojnih, da se ustanovijo take stipendije v dovoljnem številu in da se dele pravično vsem trem likovnim središčem.

Umetniki zahtevajo, da se s primerno uredbo zagotovi gradnja umetniških atelijev v državnih in samoupravnih zgradbah v naših likovnih središčih.

Z obžalovanjem je kongres sprejel vest, da učni načrt na srednjih in mešanskih šolah zastavlja risanje kot učni predmet. Dogaja se, da zmanjšano število učnih ur za risanje ne poučuje strokovnjaki. Umetniki smatrajo, da je treba likovni vzgoji naše mladine posvetiti več pažnje in da naj bo ta vzgoja izključno v rokah kvalificiranih učiteljev-absolventov umetniških akademij ter da naj se v mešanskih in srednje šole

uvede kot obvezen predmet zgodovina umetnosti.

Kongres predlaga likovnim središčem, naj ustanove umetniške zadruge, da si zboljšajo svoj gnotni položaj in poziva odločilne oblasti, naj take zadruge oprosti carine na uvoz umetniškega materiala.

Kongres odločno zavzema stališče, da je treba vsa javna umetniška dela dodeljevati izključno z javnimi razpisi. V žiriji naj bodo predstavniki likovnih umetnikov in likovnih organizacij.

Redna postavka v državnem proračunu za odkup umetnin je premajhna, da bi omogočila normalno umetniško življenje v državi, zato kongres zahteva, naj se ta postavka zviša na 500.000 din. Kongres nadalje zahteva, da se postopa pri državnih odkupih paritetno za vsa tri likovna središča, da se taki odkupi izvrše samo na javnih razstavah in po komisijah, v katerih bodo zastopani umetniki dotičnih likovnih središč. Tudi pojma »odkup« in »podpora« naj se ne zamenjata.

Kakor v drugih kulturnih državah, naj bi se tudi pri nas ustanovile redne državne nagrade za najboljša umetniška dela. Nagrade bi omogočile nagrajenim izpolnjevanje v nozomstvu.

Kongres apelira na pristojne oblasti, da dajo umetnikom 75% popust na državnih železnicah in v parnikih.

Uzakoni naj se čimprej uredba, po kateri naj graditelji reprezentativnih zasebnih, državnih ali samoupravnih zgradb potrošijo 5% celotne vsote za umetniško okrasitev zgradb.

Kongres apelira na pristojne oblasti, naj izdajo čimprej zakonsko uredbo, s katero bi bile vse domače in tuje tvrdke obvezane, da propagirajo svoje blago v državi z likovnimi sredstvi izdelanimi od domačih umetnikov. Kongres zahteva, naj se z zakonom prepove uvoz likovnega kiča, s katerim je naša država že preplavljena, zlasti glede cerkvenega slikarstva in kiparstva. Kongres zahteva, naj se na uvoz vseh predmetov uporabe umetnosti in zavdevne industrije poveča carina. S tem bi se lažje razvijala domača umetniška produkcija tega področja in bi z viškom dohodka od carine bilo omogočeno osnovanje fonda za bolne umetnike.

Kongres predlaga, naj se vstopnice za umetniške razstave oproste vseh državnih in mestnih taks, nadalje oprostitve trošarine pri transportu umetniških del v posebnih avtomobilih.

samezna mesta in zmanjšanje carine pri izvozu ali uvozu umetniških del v državo ali iz države za likovne umetnike v državi. Kongres apelira na pristojne oblasti, naj končno rešijo že dolgo aktualno vprašanje o zavarovanju umetnikov za primer bolezni, onemoglosti in smrti.

Sledeči tretji kongres likovnih umetnikov Jugoslavije bo v l. 1939 v Beogradu. Po umetniški kulturi naroda se meri obča narodna kultura, njegova duhovna moč in tvornost, zato imajo ustvarjalci umetniških vrednosti polno pravico zahtevati od pristojnih pažnjo, ki jim gre in toliko gnotne zaštite, da svoje udejstvovanje usmerijo po poti zdravega napredka. Upoštevajoč polcaja našega umetniškega stanja in splošne gospodarske prilike, smatra kongres, da so vse te zahteve samo minimum tega, kar umetnikom in umetnosti pripada.

Moskva je sprejela Papanina

Osrednji izvršilni odbor ruske komunistične stranke in svet ljudskih komisarjev sta priredila v četrtek zvečer v veliki palači v Kremju recepcijo na čast polarnih raziskovalcev Papanina in njegovih tovarišev. Recepcije so se udeležili vsi zastopniki stranke, organizacij, javnosti, vojske ter znanih in umetniških krogov. Papanina in njegove tovariše so sprejeli ob prihodu v dvorano z velikim navdušenjem, enako tudi Stalina, Molotova, Vorosilova in druge vodilne člane stranke in vlade.

Pozdravni govor je imel predsednik sovjetskega ljudskega komisarjev Molotov, ki je nazdravil Papaninovi ekspediciji in se zahvalil članom resne ekspedicije. Potem je nazdravil polarni ekspediciji akademik Smilt. Po zdravici je izpregovoril Papanin o nalozki, ki jo je izpolnila polarna ekspedicija. Zadnji govornik je bil Stalin. On je govoril o junaštvu sovjetskih polarnih raziskovalcev in letalcev.

Najstarejši telefonski naročnik

V Torontu v Kanadi je umrl oni dan najstarejši telefonski naročnik na svetu Hugh Neilson, star 93 let. Graham Bell je leta 1874 izumil telefon, praktično uporabljen za napravo telefonskih omrežij. Tri leta pozneje je slišal Neilson nekje Bellovo predavanje in takoj potem si je dal postaviti v svoji jedilnici čudodelno skrinjico. Ob enem z njim so si dali napraviti telefon še trije meščani Toronta in to je bil začetek telefonskega omrežja v tem mestu.

Vsi trije pionirji telefona v Kanadi so pa umrli že pred leti in tako je ostal Neilson edini patrijarh kanadskega telefona, od katerega se ni nikoli ločil. Morda je sporno, ali je res on bil prvi telefonski naročnik na svetu, gotovo je pa eden prvih zasebnih lastnikov aparata ki je postal modernemu človeku neobhodno potreben. Ko se je ustanovila leta 1881 v Torontu privatna družba, ki je prevzela lepo napredujoče telefonsko omrežje, je bilo v Torontu že okrog 200 telefonskih naročnikov. Toliko število kakor zdaj, takrat seveda še ni bilo in telefonistka je poznala vse naročnike po imenu.

OTROK MISLI PO OTROŠKO
— Očka, kdaj bomo pa krstili našega novega brata?
— Jutri, Alenčica.
— Potem bo on kristjan, kaj ne?
— Da, dušica.
— Torej danes še veruje v poganke bogove, kaj ne, papa?

Psi v vojski

V svetovni vojni so rabili v vseh armadah pse v gotove namene in nedvomno jih bodo rabili še bolj v bodočih vojnah. Angleški pisatelj Harold Albert opisuje, kako je angleški Rdeči križ zdiral mnogo psov na stražnih in živih ljudeh, da bi jih naučil ne zmeniti za mrtve in stati na straži pri ranjenih. Psi so nosili na hrbtih torbice s potrebščinami za prvo pomoč in tako se je lahko marsikateri ranjeni vojak za silo obvezal, čim ga je pes našel. V flianderskih močvirjih so se ovcariji bolj obnesli kot vprega za strojnice nego konji. Vohali so sovražnika že od daleč in izogibali so se mu tako spretno, da strojnice niso prišle v sovražnikove roke. Na ruskem bojišču so uporabljali polarne pse, opremljene s protiplinskimi maskami, da so do našli strelivo. Na italijanskem bojišču v Alpah so prinašali psi živila in vlekli tele-

fonske žice po pečinah, človeku in mežgrom skoraj nedostopnih. Zdalj dresirajo pse v vojaške svrhe skoraj v vseh državah. Nedavno so imeli javno revijo vojaških psov celo v Harbinu v državi Mandžukuo. V Franciji, Italiji, Belgiji in Bolgariji imajo celo posebne šole za dresiranje vojaških psov. Največjo skrb pa posvečajo dresuri vojaških psov v Nemčiji. Tu ima vsak pešpolk svoj oddelek psov, ki se udeležujejo vseh vojaških vaj. Nemčija ima zdaj okrog 50.000 za vojno zdresiranih psov. V Frankfurtu jih dresirajo stalno 2.000. Uče jih spoznavati teren, nositi tempirane granate v sovražne postojanke, napadati sovražne vojske in nositi strojnice po neprehodnem zemljišču. V Jeni imajo celo bolnico, namenjeno izključno vojaškim psom.

★
Stvarstvo se mora zelo žalostiti, ker je kronano z bedakom.

ROLF FREMONT:

Svet v razgalinah

Pustolovski roman

Z daljnogledom je videl, kako dela na podmornici več ljudi. Zdelo se mu je, da je krov resno poškodovan, kajti od stolpca je bil ostal samo nizek pas.

Lytton je menil, da je uganil resnico.

Podmornica se je bila že spoprijela z nekom in ker je bila poškodovana, je bežala z bojišča. Zato je tudi tako hitro vozila. Pogrezniti se pa ni mogla.

— Le hitro naprej, uiti nam ne more! — je zaklical Lytton ves vesel. In dal je izstreliti prvi svarilni strel iz topiča, obenem pa izobesiti državno zastavo. To je pomenilo, naj se podmornica ustavi, da jo pregledajo.

Če so mogli na podmornici še dvomiti o namerah tako nepričakovano pripluvših motornih čolnov, je ta ukrep mahoma pojasnil položaj. Bilo je jasno, da preganjanjem niti na misel ni prišlo ukloniti se povelju. Hitrost njihove podmornice se ni zmanjšala in kakor v odgovor na poziv carinskih čolnov je krenila v velikem loku na levo na širno morje kamor je bila pot še odprta.

Nameravana obkolitev se ni posrečila in hitrost divje bežeče podmornice ni prav nič zaostajala za hitrostjo carinskih motornih čolnov.

V teh napetih trenutkih najbrž nihče ni opazil,

kako se je dvignil na morsk gladino periskop, ki je ostal oddaljen od obeh motornih čolnov na levem krilu in skozi katerega so mogli v trebuhu »Marsa« skriti gledalci nemoteno opazovati te napete prizore. Tudi »Mars« je krenil zdaj na širno morje in sledil nekaj milj oddaljen carinskim motornim čolnom, vozečim s polno paro za tihotapsko podmornico.

Ceprav se ni bilo mnogo upanja, da bi mogle krogelje zadeti bežečo podmornico, je Lytton zapovedal streljati. Zadoneli so prvi strel in kmalu je izginilo s krova podmornice pet ali šest mož, kar je pričalo, da se vendar niso čutili varne.

Toda dolgo krov podmornice ni ostal prazen.

Cez nekaj minut je Lytton videl, kako je privlekla posadka zasledovane podmornice na krov brzostrelni topič, s katerim je začela takoj streljati.

Podmornica se je torej branila in očividno je hotela opozoriti carinske motorne čolne, da sprejema borbo in da se brez ogorčenega boja ne misli udati.

Lytton je srdito zaklel.

— Še tega je bilo treba! Tihotapci oboroženi kakor vojna ladja in oblasti niso o tem ničesar vede! Kolika sramota za inspektorat, ko bodo jele novine pisati o tem! Potem pa še pravijo, da ameriško vojno brodogve ni za to tu, da bi se borilo z rumom.

Kapitan je zapovedal na vsi moč obstreljevati podmornico in ko se je pojavil na nji še drugi

brzostrelni topič, se je razvila pravcata bitka, v kateri sta bili obe strani večkrat zadeti, toda ne tako resno, da bi se bil položaj izpremenil.

Oba tabora je prešinil ogenj borbenosti.

Ze dvajset minut je trajala divja tekma v hitrosti, toda razdalja med zasledovano podmornico in carinskimi čolni se še ni bila kdove kaj izpremenila. Stroji podmornice so delovali izborno in nevarnost, da bo podmornica, če bi vzdržala tako do večera v borbi, vendarle ušla v temi svojim zasledovalcem, je bila vsak hip večja.

Lytton si je jezero grizel ustnice, toda zaman je zapovedoval, naj čolni še povečajo hitrost in topiči streljajo še hitreje. Več krogel je sicer zadelo podmornico, pa ji ni moglo napraviti mnogo škode, ker so se vse odbile od močnega oklepa.

Tako je minilo pol ure in ta čas se je razdalja med podmornico in carinskimi čolni še povečala. Zaman so pihali dimniki motornih čolnov oblake dima v zrak, zaman so se kotli kar tresli pod silnim pritiskom pare, zaman so vijaki rezali valove, močnim strojem podmornice niso bili kos. Kmalu tudi krogelje niso mogle več doseči podmornice in padale so samo še v penete se valove.

Lytton in poveljniki poedinih čolnov so kleli kakor zna kleti le razjarjeni mornar, posadka je žugala bežetemu nestvoru, inženirji so tekali okrog parnih kotlov in napenjali vse sile, da bi povečali hitrost motornih čolnov.

— Uidejo nam ti faloti, uidejo, — je zamrmral Lytton znova. — Kdo bi si bil to mislil? Že smo

jih imeli v pesti. Vražja podmornica, le kje je vzela svoje stroje. Kaj takega še nisem videl. In mar ne moremo niti s prstom ganiti, da bi jim preprečili pobeg? Več ognja! Zaprite ventile! — je zakričal v cev med poveljniškim mostom in strojnimi oddelkom.

— V zrak zletimo, — se je začul odgovor.

— Pa naj, poskusite še enkrat. Ne udamo se, dokler ne bo treba. Telefonirajte sedmici in dvojki, naj izstrelita od strani torpeda. Morda bo mogoče zadeti podmornico od strani, druge pomoči ni.

— V tem primeru moramo pa sami dobro paziti, to je nevarno, kapitan! Torpedo nam prekriža pot, — je ugovarjal drugi častnik.

— Vrag vzemi vse! Kar telefonirajte moje povelje. To je naša zadnja karta.

Dvojka in sedmica sta prejeli povelje in že je svignilo od obeh motornih čolnov grozno podmorsko orožje, gnano z lastno silo in leteče hitreje od motornih čolnov.

To je bil drzen poskus, ki bi se bil mogel končati tudi z razdejanjem tega ali onega lastnega čolna, toda Lytton je bil tako razjarjen, da je brez pomisleka segel po tem zadnjem sredstvu.

Minilo je nekaj minut napetega pričakovanja. Streljanje je bilo ustavljeno. Zdalj sta morala izstreljena torpeda križati pot podmornice. Naključje je moralo odločiti, ali jo bosta zadela baš v tem trenutku. Dolžina podmornice je dajala nekaj upanja, da bi se moglo to zgoditi, toda na točne račune se ni bilo mogoče zanesti.